Gemeente Leeuwarden

Plan van aanpak Vlietzone

Samen naar een bruisende buurt

11/2024

Inhoud

1. Inleiding 5
- Het plan 5
- Wat is de situatie? 5
- Wat zeggen de cijfers? 5
- Nationaal Programma Leefbaarheid en Veiligheid Leeuwarden Oost 6
- Wat gaan we doen? 7
- Vervolg eerdere plan van aanpak 7
- Proces 8

2. Vertrouwen in elkaar 11
- Doelen over 10 jaar 11
- Doelen over 5 jaar 11
- Inspanningen de komende 2 jaar 11
- Analyse en context 11
- Wat wordt al gedaan? 12

3. Een bruisende buurt 15
- Doel over 10 jaar 15
- Doelen over 5 jaar 15
- Inspanningen de komende 2 jaar 15
- Analyse en context 15
- Wat wordt al gedaan? 19

4. Fijn wonen in de Vlietzone 21
- Doelen over 10 jaar 21
- Doelen over 5 jaar 21
- Inspanningen de komende 2 jaar 21
- Analyse en context 22
- Wat wordt al gedaan? 26

5. Veilig wonen in de Vlietzone 29
- Doelen over 10 jaar 29
- Doelen over 5 jaar 29
- Inspanningen de komende 2 jaar 29
- Analyse en context 30
- Wat wordt al gedaan? 31

6. Monitoring 33
- KPI's 33

Bijlage I: cijfers Veiligheidsprestatie-index en Leefbaarometer 35

Bijlage II: planning 2025 37

Bijlage III: input uit buurtbijeenkomsten 39

1. Inleiding

Onze ambitie: een gezellige, schone, groene en veilige wijk waar bewoners zich thuis voelen. Een wijk waar je je kinderen wilt laten opgroeien. Een wijk waar bewoners elkaar kunnen ontmoeten en zich verbonden voelen met elkaar. Een wijk om trots op te zijn. Dit is in het kort onze ambitie voor de Vlietzone.

Het plan

In dit plan van aanpak maken we duidelijk hoe we in tien jaar willen toewerken naar een Vlietzone waarin het fijn leven en wonen is. Ook stellen we doelen op de kortere en middellange termijn op het gebied van wonen, veiligheid, het creëren van een bruisende buurt en onderling vertrouwen. We beschrijven ook welke acties al gedaan of gaande zijn en hoe we resultaten van die acties gaan meten.

Hierbij staat "we" voor de gezamenlijke inspanning die hiervoor nodig is: van de gemeente, van wijkorganisaties, van inwoners. En ook andere partners dragen bij aan de Vlietzone, zoals de politie, corporaties, welzijnsorganisaties en verschillende particuliere initiatieven in de Vlietzone. Ieder heeft daarin een eigen rol en we hebben elkaar nodig om resultaten te bereiken. Vertrouwen, commitment, contact, eerlijkheid en elkaar blijven opzoeken zijn daarbij belangrijk.

Wat is de situatie?

In de Vlietzone, bestaande uit de Zeeheldenbuurt, de Indische Buurt, Molenpad en Welgelegen spelen al langere tijd verschillende problemen. In deelgebieden en straten binnen de Vlietzone staat de leefbaarheid onder druk. Dat is onder andere te merken aan en zichtbaar door verwaarlozing van panden en tuinen, overlast door drugsgebruik, geluidsoverlast, afval op straat, sociale problematiek bij (illegale) kamerverhuur, ondermijning en concentratie van zorgaanbieders. In verhouding krijgen veel inwoners hulp van een (zorg) instantie of wijkteam.

Gelukkig heeft de Vlietzone ook veel goede kanten en wonen mensen er ook met veel plezier. Het is een mooie wijk met een gunstige ligging vlakbij het centrum, met prachtige historische panden. De wijk grenst in het zuiden aan het Nieuwe Kanaal en in het westen aan de Oostergrachtstswal en heeft een aantrekkelijk kleinschalig karakter. Er zijn wijk- en bewonersorganisaties actief en er worden ook allerlei activiteiten georganiseerd. Bewoners zeggen zich bij de buurt betrokken te voelen. Toch vertaalt die betrokkenheid zich niet altijd in inzet voor verbetering van de woon- en leefomgeving.

Wat zeggen de cijfers?

Uit de gegevens over leefbaarheid en veiligheid vanuit de Leefbaarometer en de Veiligheidsprestatie-index (VPI) valt op dat de wijk Oud Oost (waar de Vlietzone onder valt) als geheel al jaren slecht scoort, vooral op algemene leefbaarheid. Dat geldt overigens ook voor andere delen van de stad, die soms (nog) lager scoren. Wanneer we inzoomen op de vier buurten binnen de Vlietzone dan laat de Leefbaarometer ook hier verschillen zien: waar Molenpad bijna op de gemiddelde gemeentelijke score zit voor algemene leefbaarheid, scoren de Indische Buurt en Welgelegen veel lager. Als we alleen kijken naar overlast en onveiligheid dan scoren alle vier de buurten flink lager dan gemiddeld, hoewel er ook hier andere buurten in de stad zijn die (nog) lager scoren.

De VPI-score van 2023 is gedaald ten opzichte van de jaren daarvoor. Jeugdoverlast en vandalisme zijn toegenomen. Ook stijgt het percentage inwoners dat geen of nauwelijks contact heeft met buren. Tegelijkertijd laten sommige cijfers een positievere trend zien: er zijn minder geweldszaken, minder drugsoverlast, minder mishandeling en minder verkeersongevallen dan

eerdere jaren. Toch is het percentage inwoners dat zich 's avonds onveilig voelt op straat toegenomen. Dit kan te maken hebben met een aantal incidenten op straat die veel impact hebben gehad op het gevoel van veiligheid. In 2023 is in Leeuwarden onderzoek gedaan naar drugsresten in het rioolwater. Hieruit bleek dat er ten opzichte van andere steden fors drugs worden gebruikt in Leeuwarden, met name cocaïne, amfetamine en cannabis. Het onderzoek is niet uitgesplitst naar resultaten per wijk, dus het geeft een beeld van het totale gebruik in de gemeente. Wel herkent ook het onderzoek naar ondermijnende criminaliteit door Tops, Van der Torre en Jongepier (2023) forse drugsproblematiek. De Vlietzone wordt daarin genoemd als een gebied waar drugshandel zichtbaar aanwezig is.

Inwoners en wijkorganisaties geven aan dat de cijfers niet (altijd) overeenkomen met hun beleving. Zij merken vooral wat er gebeurt in de eigen omgeving, eigen straat en buurt. Zij geven aan dat veel mensen geen meldingen meer doen (meldingsmoe) en dat daardoor een vertekend beeld kan ontstaan. Wij begrijpen dat inwoners van de Vlietzone verder af staan van wat er in andere wijken gebeurt. De gemeente heeft dat overzicht wel en neemt dat mee als er afwegingen worden gemaakt over waar extra inzet wordt gedaan.

De cijfers die onderdeel zijn van de VPI en de Leefbaarometer zijn gebaseerd op verschillende graadmeters, waarbij niet alleen wordt gekeken naar de hoeveelheid (kwantitatief) maar ook naar de duiding (kwalitatief) van de scores die inwoners geven. Het is belangrijk om vooral het verhaal achter de cijfers goed te kennen. Dat geeft inwoners en wijkorganisaties informatie die er toe doet (zie hoofdstuk 6: Monitoring). In bijlage III is een overzicht gegeven van scores op de VPI en de Leefbaarometer voor de Vlietzone en andere buurten en wijken.

Nationaal Programma Leefbaarheid en Veiligheid Leeuwarden Oost

In de vijf wijken die vallen onder het programma Leeuwarden Oost (Bilgaard, Vrijheidswijk, Heechterp-Schieringen, Camminghaburen en Oud Oost) staat de leefbaarheid en veiligheid onder druk. In al deze wijken is sprake van een stapeling van problemen: armoede, gezondheidsachterstanden, uitval op school en werk, krappe en soms slechte huisvesting, huiselijk geweld, soms onvoldoende uitnodigende openbare ruimte, afvaloverlast, onveiligheid en weinig sociale samenhang. Er zijn in verhouding veel alleenstaande gezinnen. Per wijk en buurt verschillen de problemen.

Kenmerkend (en onderscheidend) voor de Vlietzone is:

- Het aandeel particuliere huur in de totale woningvoorraad varieert van 25% in Indische Buurt tot 54% in Molenpad, en is daarmee in alle delen fors hoger dan het gemiddelde van 19% in Leeuwarden Stad. Er is bij sommige panden sprake van verloedering, overlast vanuit en rondom panden (aanloop) en er is sprake van slecht verhuurderschap (dat wil zeggen: door de eigenaar/verhuurder van het pand). Ook is er sprake van forse overlast rondom sommige locaties van zorgaanbieders. Veel (ambulante) zorgorganisaties maken gebruik van het grote aantal particuliere huurwoningen in de Vlietzone.
- Er is weinig groen in de openbare ruimte in vergelijking met andere delen van de gemeente. De omgeving is niet erg klimaatadaptief, bijvoorbeeld voor de kans op wateroverlast en grote hitte in de zomer. Er is niet veel verschillende begroeing en daarmee relatief weinig biodiversiteit. Zo varieert het percentage groen van 13,3% in Indische Buurt tot 15,1% in Welgelegen; fors onder het gemiddelde van 36,2% voor Leeuwarden Stad. Bewoners hebben dus heel veel minder groen in de directe leefomgeving.
- Er is relatief weinig sociale samenhang. Ondanks een aantal (in daad) actieve inwoners en wijk- en bewonersverenigingen zijn er ook veel inwoners die zich niet betrokken voelen bij de wijk en nauwelijks contact hebben met buren. En er zijn bewoners die

uitspreken dat ze zich betrokken voelen, maar daar verder niets mee doen.
- Door veel particuliere verhuur aan studenten, starters en arbeidsmigranten is het aantal verhuizingen gemiddeld erg hoog. Ook zijn er in verhouding meer inwoners verbonden aan een zorgorganisatie.
- Een aantal schiet- en steekincidenten heeft grote impact op het veiligheidsgevoel.

Wat gaan we doen?

In dit plan van aanpak worden de belangrijkste te nemen maatregelen voor de Vlietzone beschreven. Dit plan is door de gemeente Leeuwarden opgesteld met inbreng van de wijk: het wijkpanel, Stichting Vlietvaardig, de ondernemersvereniging en het bestuur van Buurthuis Welgelegen. Tijdens vier bijeenkomsten in de vier buurten is het plan voorgelegd aan de inwoners. We werken ook nauw samen met andere partners in de wijk zoals Amaryllis, Omrin, politie, de buurtregisseur, het huurteam en corporaties.

In dit plan staat wat we gaan doen, hoe we dat doen en welk effect we willen bereiken. Daarbij realiseren we ons dat het niet makkelijk is om de plannen meteen één op één te koppelen aan de algehele leefbaarheid. In het hoofdstuk over monitoring wordt beschreven welke ontwikkelingen we in beeld brengen en volgen. Door deze aanpak versterken we de band tussen wijk en gemeente. Als we op elkaar kunnen rekenen, kunnen we samen bouwen aan een betere toekomst.

Het verhogen van de leefbaarheid en veiligheid zijn algemene doelen die we uitsplitsen in de vier thema's: Vertrouwen in elkaar, Fijn wonen in de Vlietzone, Veilig wonen in de Vlietzone en een Bruisende buurt. De thema's overlappen elkaar gedeeltelijk en hangen met elkaar samen. Fijn wonen gaat hand in hand met veilig wonen. En een bruisende wijk betekent een wijk, die levendig is, waar energie is om leuke activiteiten te organiseren, zodat er regelmatig wat te doen is. Goede resultaten binnen het ene thema hebben positieve gevolgen op het andere thema.

Termijn

Om blijvende verbeteringen te bereiken hebben we een langetermijnvisie nodig. We werken op drie niveaus:

Tijdsplanning:
- Korte termijn (binnen 2 jaar)
- Middellange termijn (binnen 5 jaar)
- Lange termijn (binnen 10 jaar)

Per thema brengen we in kaart:
- Lopende inzet ("wat gebeurt er al")
- Nieuwe acties uit dit plan
- Benodigde mensen en middelen

Deze aanpak geeft inzicht in:
1. Bestaande gemeentelijke activiteiten
2. Extra inzet vanuit programma Leeuwarden Oost
3. Speciale maatregelen voor de Vlietzone

Vervolg eerdere plan van aanpak

We beginnen niet op nul. Vanaf 2019 is, mede naar aanleiding van het Manifest Vlietzone, een plan van aanpak voor de Vlietzone opgesteld. Dit is in de jaren erna uitgevoerd en regelmatig beoordeeld en bijgesteld. Het programma Leeuwarden Oost is sinds 2022 betrokken bij de verbetering van de Vlietzone.

De uitvoering van het oorspronkelijke plan van aanpak krijgt met dit nieuwe plan van aanpak een vervolg. We bouwen voort op eerdere inspanningen. In de afgelopen jaren is al veel geïnvesteerd in de wijk. Bij de verschillende thema's wordt dit verderop benoemd. We willen blijven doen wat goed werkt en een aantal nieuwe of andere accenten leggen. Zo wordt al gebruik gemaakt van de beschikbare juridische maatregelen om de veiligheid en leefbaarheid te vergroten. In dit plan doen we een voorstel om hier het middel van een verhuurvergunning aan toe te voegen. Ook is al enige tijd geleden een aantal beleidsmaatregelen ingevoerd om bijvoorbeeld verkamering tegen te gaan. (Bij verkamering wordt een woning opgedeeld in kleinere kamers (onzelfstandige wooneenheden) om deze te

kunnen verhuren aan studenten of starters).

In dit nieuwe plan wordt een robuuste, flexibele aanpak met duidelijke doelen en meetbare resultaten nagestreefd. Wij vinden het belangrijk dat dit plan bijdraagt aan (het verder opbouwen van) het vertrouwen tussen de wijk, de gemeente en andere partners en dat de leefbaarheid en veiligheid in de Vlietzone worden vergroot.

Proces

Het uitgangspunt bij het maken van dit vernieuwde plan van aanpak was om dit samen te doen met de wijk(vertegenwoordiging). Daarom is gestart met twee sessies met vier wijkorganisaties: het wijkpanel, Vlietvaardig, ondernemersvereniging Vliet en het bestuur van Buurthuis Welgelegen. Met hen is gesproken over hoe te komen tot een nieuw plan: wie kunnen en willen er meedenken, welke onderwerpen zijn van belang, wat verwachten we van elkaar in communicatie en samenwerking, welke lessen van de afgelopen jaren nemen we mee? Het woord "vertrouwen" werd vaak genoemd: er is behoefte aan (meer) vertrouwen onderling en tussen partijen. Vertrouwen dat inspanningen ook leiden tot resultaat, vertrouwen dat gemeente en wijk zich samen verbinden aan de uitvoering van plannen. Ook is gekeken naar de wensen die zij hebben.

Vervolgens is een eerste nog niet definitieve versie van het plan van aanpak gedeeld met de wijkorganisaties. Besproken is wat zij vinden van de voorstellen in het plan en of hun inbreng daar voldoende in terug komt. Ook is toelichting gegeven waarom sommige wensen niet worden opgenomen in het plan. De wijkorganisaties hebben een aantal aanvullingen meegegeven en een aantal wensen (nogmaals) benadrukt.

De voorstellen in die eerste versie zijn vervolgens gepresenteerd aan de inwoners van de Vlietzone tijdens vier bijeenkomsten op 21, 22 en 23 oktober 2024 in de vier buurten (Zeeheldenbuurt, Welgelegen, Molenpad en Indische buurt). Aan de inwoners is gevraagd wat zij vinden van de voorstellen: wat werkt wel, wat niet, ontbreken er onderwerpen?
Wat daar in algemene zin naar voren kwam:

- De vier bijeenkomsten verschilden erg van elkaar wat betreft opkomst en sfeer. De ene keer ontstond er vooral een groepsgesprek, de andere keer werd sneller in kleine groepjes uiteen gegaan. Soms werden er veel verschillende onderwerpen genoemd, andere keren spitste het zich voornamelijk toe op één of twee thema's.
- Sommigen waardeerden het om op deze manier reactie te kunnen geven. Anderen gaven aan er geen vertrouwen in te hebben dat er nu wel iets zou veranderen; "we hebben hier al zo vaak gezeten, het helpt niks".
- Sommigen zeggen dat ze in het ghetto wonen. Anderen geven aan het eigenlijk best naar hun zin te hebben. Sommigen spreken over de buurt als geheel, anderen kijken met name naar hun directe buren.
- Er is behoefte aan regelmatige communicatie over de acties van de gemeente en hoe het loopt: terugkoppelen wat de resultaten zijn.
- Ergernissen over afval zijn veel genoemd. Tegelijkertijd zegt een aantal inwoners wel verbetering te zien ten opzichte van eerder.
- Ook werden er mooie vergezichten geschetst van een groen Vliet met bruggetjes over het water, een groene wijk door een actief bewonersbedrijf en veel gezelligheid aan 't Vliet.

De voorstellen en ideeën van de wijkorganisaties en van de bijeenkomsten in de buurten zijn zo veel mogelijk verwerkt in dit definitieve plan van aanpak. Zie voor een overzicht van de inbreng bijlage 1.

Historie van de wijk

De Vlietzone is een oude, bijzondere wijk met een lange historie. Het is de eerste echte buitenbuurt van de stad, ontstaan in de 16e eeuw. De waterweg het Vliet vormde eeuwenlang de belangrijkste economische en ook sociale structuur.

De geschiedenis van de Vlietzone begint met het Vliet, dat vermoedelijk een natuurlijke afwatering vormde naar de Middelzee voordat Leeuwarden bestond. Het kan ook zijn dat het Vliet in de 13e of 14e eeuw gegraven is om de afwatering te regelen na het verdwijnen van de Middelzee. Hoe dan ook: er ontstond met de groei van de stad bedrijvigheid aan de waterweg en op het water: met schepen en alles wat daar bij hoort aan economische activiteit. De oevers leenden zich bij uitstek voor de vestiging van pakhuizen en kleine bedrijfjes, afgewisseld met woningen voor ambachtslieden, schippers en kooplieden. In 1560 was er al bebouwing aan de noordkant van het Vliet. Ook was er een korenmolen, waar de buurt Molenpad haar naam aan dankt.

De Vlietsters

De Vlietsters hebben van oudsher een bijzondere positie gehad. Ze waren wel Leeuwarders, maar werden niet tot de burgerij gerekend. Het waren losarbeiders (geen deel uitmakend van de gilden), kunstenaars en ook zwervers die eind van de 15e eeuw buiten de poorten van de stad werden geplaatst. De stad groeide namelijk uit haar voegen. Hun plek werd de Weerklank, globaal gelegen rond de huidige MH Tromstraat. In (oude) publicaties over het Vliet wordt het eigen karakter van de Vlietsters genoemd. Eigenschappen die aan hen worden toegeschreven: ondernemend, onafhankelijk, nijver, vrijgevochten, roerig en vrijheidslievend.

Bedrijvigheid

Aan het Vliet stonden rond 1830 onder andere een graanpakhuis, leerlooierij, grutterij, pottenbakkerij, branderij, zeepziederij en molens. Daarachter waren er nog voornamelijk weilanden. Wel waren woningen van welgestelden achter de grachtswallen gebouwd, met grote tuinen. Aan de noordkant van het Vliet woonden veel werklieden in de vele steegjes, kamerwoningen en kleine huisjes. In 1826 werd ten noorden van De Weerklank een plantsoen met drinkwatervijver aangelegd.

Nieuwe buurten

Rond 1900 werden na de Woningwet de eerste nieuwe buurten gebouwd. De (oud) Indische buurt en Saskiabuurt, waarvan veel bewoners werkten in de aan het Nieuwe Kanaal gelegen melkfabriek. Ook waren er nieuwbouwwijkjes verschenen door particulier initiatief, het grootste deel van de wijk Molenpad en de westkant van de wijk Welgelegen. De rest van de bebouwing die nu onder Vlietzone valt, volgde. De Weerklank werd na 1945 vervangen door de Zeeheldenbuurt.

Demping

Het belang van het Vliet als vaarroute raakte uitgespeeld nadat het Nieuwe Kanaal was gegraven. Ondertussen breidde de stad zich in de naoorlogse jaren uit naar het oosten. Er kwam een rondweg en er trad een scheiding van wonen in de wijken en werken in de stad op. Het belang van het water als vaarroute voor de stad nam verder af, door de opkomst van het vrachtverkeer over de weg. Het Vliet zou als 'straat' een handige doorgang zijn tussen stad en oostelijke wijken, zoals ook bleek uit de toenmalige bestuurlijke visie: ruim baan voor het autoverkeer, zoals dat ook in veel andere steden het geval was.

Het Vliet, maar ook de Potmarge waren in die tijd geen toonbeeld van de "Hollandse hygiëne". Er was weinig aandacht voor doorstroming van water. Bovendien stonk het water en moesten de bruggen voor veel geld worden aangepakt. De gemeenteraad besloot daarom in 1965 tot demping van (het westelijke deel van) het Vliet. De demping leidde nog wel tot protest. Het Vliet was namelijk altijd een belangrijke economische, sociale en culturele verbinding in de wijk geweest. Maar de demping van Het Vliet werd doorgezet.

Bronnen: oa wijkpanel Vlietzone en HCL.

2. Vertrouwen in elkaar

Vertrouwen in elkaar is de basis van verandering. Vertrouwen onderling en tussen partijen, vertrouwen dat inspanningen ook leiden tot resultaat, vertrouwen dat gemeente en wijk zich samen verbinden aan de uitvoering van plannen. Een belangrijk deel van vertrouwen is communiceren, waarvoor extra inzet is in de uitvoering van het plan van aanpak. We willen korte lijnen en een vast fysiek punt in de wijk waar inwoners terecht kunnen.

Doelen over 10 jaar

- De samenwerking tussen wijkorganisaties onderling en met de gemeente verloopt al meerdere jaren goed: er is regelmatig contact, er is duidelijkheid en overeenstemming over wederzijdse inspanningen.

Doelen over 5 jaar

- Inwoners en wijkpartijen voelen zich in de afgelopen jaren gehoord en gezien door de gemeente.
- Er staat een stevige basis van regelmatig contact tussen inwoners, wijkpartijen en de gemeente.

Inspanningen de komende 2 jaar

Het versterken van het vertrouwen is de basis voor verdere samenwerking. Doel is dat inwoners en wijkpartijen zich gehoord en gezien voelen door de gemeente. Er is regelmatig informeel en formeel contact tussen inwoners, wijkpartijen en de gemeente. Daarnaast vinden onderstaande acties de komende twee jaar plaats:

- Vanaf 2025, of wanneer mogelijk eerder, is een medewerker van de gemeente Leeuwarden op een vast moment in de week fysiek aanwezig in de Vlietzone. Deze medewerker (of medewerkers) is op die momenten aanspreekbaar voor de bewoners van de wijk. De exacte locatie wordt nog bepaald. Dit zal een bestaande maatschappelijke locatie zijn. Deze aanwezigheid is in ieder geval tot en met 2026. Zo werken we in en met het gebied, de mensen die er wonen en werken. Het kan fungeren als informatie- en werkplek voor wijkontwikkelingen.
- Tienskip organiseert een “Tienskip in de wijk” met jongeren in de Vlietzone.
- Met het wijkpanel overlegt gemeente Leeuwarden hoe we samen de komende drie jaar informatie over de voortgang van het plan van aanpak eenvoudiger kunnen delen met wijkbewoners.

Analyse en context

Communiceren

Elkaar regelmatig spreken en daarbij open zijn over wat een ieder wil, wenst en verwacht is de basis voor samenwerking en vertrouwen. Dit hoort te gebeuren in de vorm van een dialoog: praten met elkaar, niet over elkaar. Daar hoort bij dat we als gemeente eerlijk en duidelijk zijn over wat kan, wat niet kan en waarom, wat goed lukt en wat tegenvalt. Dat vraagt om bereikbaar zijn, aanspreekbaar zijn, voorspelbaar en betrouwbaar zijn. Goede communicatie is een belangrijk middel om vertrouwen in elkaar te krijgen en te houden. Elkaar weten te vinden, of dat nou fysiek, op papier of digitaal is, is heel belangrijk. Daarom zet gemeente Leeuwarden in op:

- Wijkbewoners kunnen laagdrempelig contact leggen met de gemeente. Dat wordt op dit moment nog niet altijd zo ervaren.
- We willen actieve wijkorganisaties, zoals het wijkpanel en Vlietvaardig, die goed weten wat er speelt onder inwoners. Als gemeente kunnen we eventueel assisteren om tot meer actieve leden van de wijkorganisaties te komen; sommige wijkorganisaties hebben aangegeven behoefte te hebben aan ondersteuning.
- We vinden het van belang dat wijkbewoners er vertrouwen in hebben dat de gemeente doet wat ze toezegt.

Tijdens de bijeenkomsten in de buurt hebben inwoners aangegeven graag regelmatig op de hoogte te worden gehouden van de voortgang: welke acties worden ondernomen en wat is daarvan het resultaat? Sommigen willen daar graag over lezen in de wijkkrant, anderen stellen een periodieke bijeenkomst meer op prijs. Ook willen ze weten wanneer ze kunnen meedenken en mee bepalen over wat er in hun buurt gebeurt.

Voor de gemeente is het wijkpanel een belangrijke gesprekspartner. Het wijkpanel zet zich in om de leefbaarheid in de wijk te vergroten. Als vertegenwoordigers van de inwoners uit de wijk weten zij en andere bewonersorganisaties wat er speelt. Zij informeren inwoners via hun eigen communicatiemiddelen, zoals de wijkkrant. Informatie over belangrijke en soms ingewikkelde keuzes van de gemeente wordt op tijd gedeeld, waardoor inwoners beter weten hoe beleid en plannen tot stand komen en weten waar ze wel of geen invloed op hebben. Als er sprake is van tegengestelde opvattingen tussen gemeente en wijk dan wordt dit open met elkaar besproken. De gebiedswerker is hun eerste aanspreekpunt en daarmee een belangrijk lijntje naar alle afdelingen van de gemeente. De gebiedswerker wordt regelmatig uitgenodigd bij overleggen en activiteiten in de wijk. De gebiedswerker houdt in de gaten dat inwoners invloed kunnen uitoefenen op de plannen van de gemeente en onderhoudt een goede relatie met de bewoners en organisaties in de wijk.

Betrekken van jongeren via Tienskip

Tienskip stimuleert jongeren om aan de slag te gaan met problemen in hun eigen leefomgeving. Door middel van projectdagen – "Tienskipdagen"- wordt via onder andere brainstormsessies geprobeerd jongeren zelf met oplossingen te laten komen. Tienskip merkt op deze dagen dat veel onderwerpen die de jongeren aandragen, gaan over dingen in hun eigen wijk.

Tienskip denkt om die reden na over het idee "Tienskip in de wijk": een vorm om met jongeren in hun eigen wijk aan de slag te gaan. Samen met de scholen en netwerken die al bestaan in de wijk. Tienskip stelt voor om een eerste "Tienskip in de wijk" te organiseren in de Vlietzone vóór de zomer 2025.

Wat wordt al gedaan?

Op verschillende manieren is er regelmatig overleg tussen de wijk en de gemeente. Daarnaast is al enkele jaren extra inzet in de Vlietzone ten opzichte van andere wijken en buurten:

- Er is een buurtregisseur aangesteld vanuit het programma Leeuwarden Oost onder aansturing van Stichting Vlietvaardig (voortkomend uit het Manifest). Zij heeft als opdracht om de verbindingen in de wijk en het vertrouwen tussen bewonersorganisaties en andere partners te versterken. Daarnaast is ook het doel om het wijkgericht denken verder te brengen. Momenteel worden de taken van de buurtregisseur bekeken om deze nog beter aan te laten sluiten op wat er nodig is in de Vlietzone.
- Het interventieteam Vliet (met daarin onder andere gemeente, politie, huurteam en buurtregisseur) is gericht op de aanpak van sociale woonoverlast. Het team heeft korte lijnen met het wijkpanel, Vlietvaardig en de ondernemersvereniging en kan snel inspringen op signalen.
- Er is elke zes weken een overleg met Vlietvaardig, het wijkpanel, de buurtregisseur en de gemeente.
- Elke zes weken is er een breed netwerkoverleg (oud Oost) van alle partners uit de wijk onder leiding van de gemeente en het opbouwwerk van Amaryllis.
- De gebiedswerker is in vergelijking met andere wijken vaker aanwezig bij overleggen in deze wijk en heeft korte lijntjes met de wijkorganisaties en andere partijen in de wijk en weet wat er in de wijk speelt. Er wordt vanuit gebiedswerk extra tijd geïnvesteerd in de Vlietzone. Gemiddelde investering is acht uur per week.
- Het wijkpanel heeft rechtstreeks contact met een aantal vakafdelingen binnen de gemeente, zoals met de afdelingen spelen en bewegen, groen, verkeer en veiligheid.

Activiteit/overleg	Wie	Frequentie
Vlietoverleg	Vlietvaardig, wijkpanel, buurtregisseur, gebiedswerker, veiligheid	Iedere 6 weken
Netwerkoverleg Oud-Oost	Woningbouw, politie, Amaryllis, gemeente, onderwijs, Omrin, corporatie.	Iedere 6 weken
Wijkpaneloverleg	Wijkpanel, op aanvraag is de gebiedswerker aanwezig	10 x per jaar
Buurtborrel	Georganiseerd door wijkpanel	Ongeveer 4x per jaar
Bakkie in de Buurt	Amaryllis, gemeente	10 x per jaar
Inloop woensdagochtend (Buurthuis Welgelegen)	Huurteam en buurtregisseur aanwezig	Iedere woensdagochtend
Samenwerking Amaryllis en gebiedswerker	Opbouwwerker, wijkteam en gebiedswerker stemmen werkzaamheden af en delen informatie	Elke 2 weken
Overleg over verhuizing zorgaanbieder	College en wijkpanel en Vlietvaardig	Ongeveer 5x per jaar

Tabel: overzicht van periodieke activiteiten/overleggen waar gemeente en wijk(organisaties) elkaar treffen.

Extra inzet in Vlietzone t.o.v. andere wijken/buurten	Wie
Interventieteam Vlietzone: oppakken signalen sociale woonoverlast, panden etc. € 145.000,- per jaar (extra bouwinspecteur en juridisch inspecteur). Overige deelnemers vanuit prioritering binnen reguliere werkzaamheden.	Gemeente handhaving, veiligheid, toezicht, meldpunt overlast; huurteam, politie, buurtregisseur, Amaryllis.
Extra inzet op samenwerking tussen wijkorganisaties en gemeente, daarnaast aanspreekpunt voor bewoners en oppakken van signalen. € 60.000,- per jaar.	Buurtregisseur, aangesteld vanuit Manifest o.l.v. Vlietvaardig en in samenwerking met Leeuwarden Oost.
Extra inzet op ondersteunen wijkorganisaties en activeren inwoners en faciliteren samenwerking met de gemeente 8 uur per week.	Gebiedswerker (meer dan in andere wijken/dorpen).
Extra inzet projectleiding Vlietzone € 100.000,- per jaar.	Projectleider gemeente.

Tabel: extra inzet t.o.v. andere buurten, wijken, dorpen:

FOTO-EXPOSITIE IN DE WIJK
Vliet
View

3. Een bruisende buurt

Een bruisende buurt is een buurt die leeft en sprankelt. Waar bewoners elkaar ontmoeten, een plek waar het goed wonen, werken en recreëren is. Een plek waar bewoners zich verbonden voelen met elkaar en hun omgeving, ondersteund door sterke economische en sociale fundamenten. Dit is onze ambitie voor de Vlietzone.

Doel over 10 jaar

- Het Vliet bruist: het is vergroend, nodigt uit tot flaneren en samenzijn en straalt positief ondernemerschap uit.

Doelen over 5 jaar

- Er zijn betere ontmoetingsplekken buiten en binnen die uitnodigen tot bewegen, spelen en contact voor diverse groepen inwoners.
- Er is een stabiel en aantrekkelijk activiteitenaanbod door wijkorganisaties, waaronder buurthuis Welgelegen.
- Het Vliet is heringericht en daarmee groener, veiliger en aantrekkelijker geworden (vervangen, klimaatadaptief maken en omvorming naar een gebiedsontsluitingsweg met 30 km/h). Dit is realiseerbaar als de Regio Deal wordt toegekend.

Inspanningen de komende 2 jaar

- Kleinschalige, pleksgewijze ingrepen worden uitgevoerd langs het Vliet (fietsparkeren, uitritten en plantvakken realiseren). Er rekening mee houdend dat dit tijdelijke maatregelen zijn, binnen een taakstellend budget van € 150.000,-, in afwachting van verdere uitwerking scenario's herinrichting Vliet (conform motie Vlietallee).
- Samen met Amaryllis wordt het bestuur van buurthuis Welgelegen ondersteund bij het organiseren van activiteiten, samenwerking met andere partijen uit de wijk, zoals de school de Kinderkoepel en het vinden en binden van vrijwilligers.
- Er vindt vanuit het programma Leeuwarden Oost samen met MOES een verkenning plaats naar het vergroten van bewonersbetrokkenheid in de Vlietzone en of er behoefte is aan en voldoende draagvlak voor een bewonersbedrijf.
- Er wordt verkend op welke manier een positieve stimulans kan worden gegeven aan ondernemerschap langs het Vliet. Daarin benutten we de wensen en draagkracht van de ondernemersvereniging.
- Per speelplek wordt, waar dat kan en nodig is, samen met kinderen en omwonenden een plan gemaakt om de speelplek op te knappen. Er komt een planning welke plek wanneer aan de beurt is. En er wordt per speelplek bekeken wat er gedaan kan worden aan het vergroenen en het verminderen van afval, zoals rondom ondergrondse containers.
- Er wordt onderzocht of grotere evenementen gehouden kunnen worden in de wijk en bij welke evenementen de wijk kan aansluiten.
- Er wordt onderzocht of de traditie van het Vijverfestival voortgezet kan worden.
- De gemeente helpt, indien gewenst, bij het actief werven van nieuwe bestuursleden en vrijwilligers voor de bewonersorganisaties en werkgroepen in samenwerking met organisaties zoals Amaryllis.

Analyse en context

De Regio Deal

Een economische impuls kan de Vlietzone een flinke duw in de rug geven. De gemeente heeft in oktober 2024 een aanvraag gedaan bij het Rijk voor een Regio Deal, die – als deze wordt toegekend – een impuls geeft aan de Brede Welvaart in meerdere wijken van Leeuwarden Oost. De Regio Deal is een co-financiering tussen Rijk en gemeente. Bij toekenning is het een aanvulling op de standaard inzet en de extra inzet vanuit Leeuwarden Oost.

De Regio Deal zou een extra zet geven aan vergroening, verduurzaming en klimaataanpassing, aan de wijk(winkel)centra en ondernemerschap, en het versterken van sociale samenhang en veiligheid. Het gaat hierbij dus om een breder gebied dan alleen de Vlietzone, maar er zijn volop mogelijkheden om middelen in te zetten in de Vlietzone. Het sluit aan op bestaande opgaven zoals klimaataanpassing, vergroening, biodiversiteit, mobiliteit (denk aan een blijvende functie voor OV/busvervoer of een versterkte functie voor fietsers), de aanpak van ondermijning en de energietransitie.

Voor de Vlietzone zou onder andere de herinrichting van de openbare ruimte in aanmerking komen, het maken van groene verbindingen en het herinrichten van het Vliet (motie Vlietallee, Ontwikkelkader Leeuwarden Oost). Ook de uitstraling van panden aan het Vliet zou mogelijk verbeterd kunnen worden via de Regio Deal.

Het onderwerp "vergroening" komt ook aan bod in het hoofdstuk over fijn wonen. Hieronder wordt eerst specifiek ingegaan op herinrichting van het Vliet.

Herinrichting Vliet

De gemeenteraad heeft in de motie "Vlietallee" opgeroepen te komen tot een herinrichtingsplan voor het Vliet. De kern is meer groen, gelegenheid tot fietsparkeren en maatregelen die bijdragen aan meer veiligheid op de weg en de stoep. Ook wordt er gedacht aan een symbolische link naar het water en mogelijk het plaatsen van een beeld van Troelstra. In het Manifest Vlietvaardig is door de buurt in 2020 de wens uitgesproken water terug te brengen in het Vliet.
De motie onderscheidt een eerste fase waarin de voorlopige raming van de kosten en inhoudelijke afbakening voor het optimaliseren van de inrichting van het Vliet wordt opgeleverd en een tweede fase - na goedkeuring van de raming door de gemeenteraad - waarin een herinrichtingsplan wordt opgesteld met alle relevante partners.

Hieronder volgt een analyse van de situatie van het Vliet en de mogelijkheden die er zijn voor aanpassing. Er is onderscheid tussen maatregelen op korte termijn die in ieder geval kunnen worden uitgevoerd en maatregelen met meer impact op de langere termijn, die afhankelijk zijn van toekenning van de Regio Deal. De analyse maakt duidelijk met welke elementen rekening gehouden dient te worden bij dergelijke grootschalige aanpassingen.

Korte termijn

Inmiddels is verkend welke mogelijkheden op korte termijn kunnen worden getroffen om te komen tot meer groen, meer fietsparkeren en meer veiligheid op weg en stoep. Maatregelen voor enige vergroening zijn het vergroten van de huidige boomspiegels (grond rond de boomstam voor het doorlaten van meer lucht en water), het nieuw aanleggen van vakken voor planten en aanplanten van (voornamelijk) heesters en struiken. Hierover heeft de gemeente een paar keer met de wijk overlegd. Op zo'n negentig plekken langs het Vliet zijn plantvakken mogelijk, maar niet alle plekken zijn even geschikt. Het aanleggen van nieuwe plantvakken zal veelal ten koste gaan van huidige autoparkeerplaatsen. Die ruimte lijkt er overigens wel te zijn: in Vliet-West wordt vaak niet meer dan 50% van de parkeerplekken bezet, in Vliet-Oost ligt dit percentage op ongeveer 70%. Hier zal dus de balans tussen beide belangen moeten worden gezocht. Er kan ook meer groen worden aangelegd door gevels te vergroenen.

Kleinschalige ingrepen zoals het opheffen van autoparkeerplekken langs het Vliet kunnen de verkeersveiligheid vergroten, vooral bij uitritten van zijwegen. Hiermee wordt de situatie overzichtelijker (met name het oostelijk deel). Vijf plekken lijken hiervoor geschikt. De uitvoering kan mogelijk samenvallen met de aanleg van plantvakken voor vergroening (met laagblijvende begroeiing).

Op basis van een herhaaldelijke schouw weten we dat er gemiddeld zo'n twintig fout gestalde fietsen

zijn, op piekmomenten maximaal veertig. Dit zijn fietsen die tegen gevels en bomen of in illegaal geplaatste fietsenrekken staan, inclusief fietswrakken. Nieuwe permanente rekken, mogelijk in combinatie met tijdelijke/verplaatsbare rekken, kunnen dit probleem oplossen. Ook dit kan ten koste gaat van autoparkeerplekken.

Langere termijn

Ook is verkend welke zaken nog meer spelen. Om invulling te kunnen geven aan de gemeentelijke ambities op het gebied van biodiversiteit is herininrichting van het Vliet zeer wenselijk. In het beleidskader biodiversiteit is het Vliet een beoogde ecologische verbinding. Dit wil zeggen dat de begroeiing zoals bomen met boomkronen een aaneengesloten groene strook moet vormen. Met veel verschillend groen daaronder (heesters, struiken, kruiden). Met doelsoorten als gewone dwergvleermuis, egel, insecten en het vosje (bijensoort).

Vergroeningsmogelijkheden ontstaan met name als de fietspaden en zoveel mogelijk parkeerplekken worden opgeheven. De huidige bomen (zo'n 120 platanen) zijn met het oog op de biodiversiteitsdoelstellingen niet geschikt. Sowieso groeien deze platanen niet goed. Dit betekent dat we vrijwel alle huidige bomen gaan vervangen. Afhankelijk van de ambities, zullen er evenveel of zelfs meer bomen voor terug worden geplant.

Op het gebied van verkeersveiligheid (Beleidskader Mobiliteit) is het streven naar een gebiedsontsluitingsweg met 30 km/uur. Varianten hierop zijn bijvoorbeeld het toelaten van fietsers op de rijbaan. Op dit moment zijn de fietspaden langs het Noordvliet en Zuidvliet gescheiden van de autorijbaan.

Op het gebied van autobereikbaarheid is het westelijk deel van het Vliet in de toekomst niet meer nodig om de binnenstad of de autoparkeergarages te bereiken. Er kan de keuze worden gemaakt tot eenrichtingverkeer (samenvallend met busroutes) of bestemmingsverkeer. Het oostelijk deel van het Vliet (oostelijk vanaf de rotonde Vliet/Bleeklaan) behoudt wel een belangrijke ontsluitende functie van en naar de Centrale. Op het gebied van openbaar vervoer zal het Vliet een functie behouden voor de bus.

Op het gebied van wateroverlast (Agenda Klimaatadaptatie) is het wenselijk om over vrijwel de hele lengte van het Vliet maatregelen te treffen, deels samen met de waterafvoermogelijkheden van omliggende buurten. In het westelijk deel van het Vliet kan dit door een bestaande rioolbuis (gemengd stelsel) om te vormen naar een hemelwaterafvoer, dit vereist weinig ingrepen. Op andere delen van het Vliet zijn nieuwe buizen nodig, al dan niet in combinatie met maatregelen in naastliggende straten. In een verdergaande variant wordt waterberging aan de oppervlakte gerealiseerd, dit gaat gepaard met grotere graafwerkzaamheden in het plangebied.

Op het gebied van hittestress is het wenselijk dat er tenminste op één plek een zogenoemde koelteplek langs het Vliet wordt gerealiseerd. In combinatie met vergroening lijkt dit - in elk geval in het westelijk deel - mogelijk. Bovendien moet rekening worden gehouden met verzwaring/uitbreiding van het elektriciteitsnetwerk en mogelijk op termijn de aanleg van een warmtenet. Bij een totale herinrichting wordt nadrukkelijk de kanttekening geplaatst dat het hele gebied verdacht is voor matige tot sterke verontreinigingen in de bodem. De mate van verontreiniging kan bepalend zijn bij de mogelijkheden van herinrichting. Dit kan er zelfs toe leiden dat de kosten voor het weghalen van vervuilde grond (saneringskosten) hoger uitvallen dan de kosten voor herinrichting.

Ondernemerschap

Het Vliet is een bijzondere straat in de wijk gezien het grote aantal grotere en kleinere ondernemers. Er is een ondernemersvereniging actief, maar deze telt momenteel weinig actieve leden. De afgelopen jaren

is er geen specifiek economisch beleid gevoerd op de bedrijvigheid in deze straat. Toekenning van de Regio Deal zou kansen bieden (voor het onderzoeken van) nieuwe mogelijkheden voor ondernemers door:

1. gerichte ondersteuning van het grote aantal bestaande zzp'ers.
2. meer mensen te ondersteunen in de stap naar ondernemerschap.
3. door ervoor te zorgen dat er voldoende betaalbare bedrijfshuisvesting is (inclusief hier ruimte voor maken).
4. door aandacht te hebben voor veilig ondernemen. Hiermee wordt bedoeld een omgeving die qua inrichting en veiligheid op straat uitnodigt om te ondernemen.

Behoud functiemix Vliet

We werken aan een stad van waarde, waarin wonen, werken en voorzieningen op loop- of fietsafstand van elkaar liggen. En waarbij we de bestaande functiemix (horeca, winkels, werken) aan bijvoorbeeld Oostergrachtswal, Noordvliet, Wijbrand de Geeststraat, Emmakade, Vredeman de Vriesstraat, Alma Tademastraat en Bleeklaan willen koesteren en de lokale economie stimuleren.

De functiemix draagt bij aan een bruisende buurt. Om de functiemix van het Vliet verder te versterken stimuleren we een positief actieve plint (de 'begane grond' waar bedrijvigheid kan zitten). Dat betekent dat mensen hier graag komen. Een goed ontwerp van de plint zorgt voor levendigheid en verhoogt de kwaliteit van de leefomgeving. Ook zijn hier mogelijkheden voor vergroening. Afhankelijk van toekenning van de Regio Deal kunnen meer gerichte maatregelen worden genomen. Bijvoorbeeld om meer plekken voor "doeners en makers" te stimuleren en daardoor meer aan te sluiten op het (historisch) vakmanschap aan het Vliet. Ook willen we de behoefte aan en het draagvlak voor een actievere ondernemersvereniging verkennen, net als de mogelijkheden voor een (periodiek) groter evenement in de Vlietzone. De openbare ruimte in het Vliet, zeker richting de binnenstad, willen we maximaal inzetten voor de functies: ontmoeten en verblijf. Ook de gemengde zone aan de Oostergrachtswal is het behouden waard. Hier zitten meerdere culturele instellingen (Tromptheater, Tryater) die een waardevolle bijdrage kunnen leveren.

Sociale verbinding

Bewoners van de Vlietzone hebben aangegeven meer samen te willen doen met andere bewoners. Er is behoefte aan meer positieve reuring en activiteiten. We willen de mate waarin wijkbewoners zich met elkaar verbonden voelen vergroten. Vlietzone moet een buurt zijn waar mensen elkaar kunnen ontmoeten, een praatje kunnen maken, samen spelen of activiteiten ondernemen en feesten vieren. Ons doel is dat er in de wijk voldoende van dit soort plekken zijn, zoals buurthuis Welgelegen en de andere plekken waar al activiteiten plaatsvinden.

De openbare ruimte is nu nog niet overal ingericht op het ondersteunen van die verbinding. Veel van de kleinere straten worden hoofdzakelijk voor parkeren gebruikt; het aantal ontmoetingsplekken is klein. Door het herinrichten van parkeerplaatsen zorgen we dat bewoners elkaar op een laagdrempelige manier kunnen ontmoeten. Ook vinden we het belangrijk dat er ruimte is voor een (wekelijkse/maandelijkse) markt in de wijk; we zoeken een plek waar dit kan. Dan moet er wel genoeg interesse voor zijn. We staan open voor het toevoegen van buurthoreca (café, koffiehuis, restaurant), want dit zijn plekken waar buurtbewoners graag samenkomen en relaties aan kunnen gaan.
Een aantal inwoners van de Vlietzone voelt zich niet of nauwelijks betrokken bij de buurt en heeft nauwelijks contact met buren. Soms leven mensen in een isolement, al dan niet vanwege kwetsbaarheden. De wijk kent in verhouding veel alleenstaanden, studenten en mensen die er maar kort wonen en/of niet altijd bewust voor de wijk hebben gekozen. Bijvoorbeeld omdat ze zorg ontvangen en verbonden zijn aan een zorginstelling.

Buurthuis Welgelegen biedt op dit moment overdag en in de avonden activiteiten aan voor en door buurtbewoners. Het pand is oud en beperkt toegankelijk voor minder validen. Er zijn wensen voor een andere inrichting, waardoor er meer georganiseerd kan worden en de wijkcentrumfunctie beter tot haar recht komt. De gemeente werkt aan een visie op maatschappelijk vastgoed. In afwachting daarvan worden er op dit moment geen aanpassingen gedaan in het beleid of grote herinrichting van het buurthuis. De gemeente is in gesprek met het bestuur om binnen het huidige beschikbare budget kleine verbeteringen te realiseren onder meer in verband met verduurzaming. Voor het bestuur is het niet mogelijk om vaker open te zijn, omdat er geen vaste beheerder is, zoals op sommige andere plekken. Het buurthuis krijgt een kleine activiteitensubsidie van 5.000 euro.

Wat wordt al gedaan?

- Buurthuis Welgelegen heeft een belangrijke sociale functie in de wijk. Ook zijn meerdere buurthuizen net buiten de wijk op loop- en fietsafstand. Er worden buurtprojecten zoals “Bakkie in de buurt”, buurtschouwen en buurtborrels georganiseerd.
- Het stadsklooster Jabixhuis is een particulier initiatief waar bewoners en pelgrims zich actief inzetten voor de wijk. Er wordt onderzocht of hier een buurttuin geopend kan worden.
- Sociale supermarkt MOES is gevestigd in de Vlietzone.
- Aan het Vliet worden in samenspraak met ondernemers geveltuintjes geplaatst.
- Er is een aantal wijkorganisaties actief. Sommige willen versterkt worden met nieuwe bestuursleden en andere vrijwilligers.

19

4. Fijn wonen in de Vlietzone

Onze ambitie: de Vlietzone is een prettige, schone en groene wijk, waarin mensen zich thuis voelen en fijn kunnen wonen. Om daar te komen richten we ons onder andere op meer grotere woningen in de Vlietzone, een goede mix van bewoners, meer toezicht op goed verhuurderschap en meer groen in de woonomgeving. De ergernissen over afval zijn blijvend verminderd.

Doelen over 10 jaar

- In de Vlietzone wonen verschillende mensen in een goede mix met elkaar. In de meer levendige delen (gebieden met reuring) wonen jongeren, studenten en starters. Andere delen worden meer gekenmerkt door rust en zijn meer bedoeld voor gezinnen. De Vlietzone blijft toegankelijk voor mensen met een grotere en een kleinere beurs.
- Er is sprake van een gezonde particuliere verhuurmarkt in de Vlietzone. Panden zijn in goede staat en er zijn minder huisjesmelkers actief.

Doelen over 5 jaar

- De woningvoorraad is veranderd: er zijn meer grote appartementen en woningen waardoor het aantrekkelijker is voor gezinnen en starters om hier te wonen. Het aandeel particuliere huur is duidelijk aan het dalen (streefcijfer minus 5 procentpunt).
- Misstanden in de particuliere verhuurmarkt vanwege slecht verhuurderschap zijn sterk verminderd.
- Er is meer groen in de openbare ruimte en op particulier terrein: bij mensen in eigen tuin of op het balkon.
- Door het uitvoeren van experimenten weten we meer over beïnvloeding van gedrag met betrekking tot afval.
- Zwerfafval en dumping zijn afgenomen tot onder het gemeentelijk gemiddelde.
- Overlast rondom panden waarin zorg wordt verleend is verminderd. Mensen die zorg nodig hebben kunnen ook in de Vlietzone op een goede manier terecht met passende begeleiding.

Inspanningen de komende 2 jaar

- Er komt een voorstel voor het invoeren van een verhuurdersvergunning in de Vlietzone. Overig instrumentarium om leefbaarheid en veiligheid te vergroten blijft onverminderd worden ingezet.
- Urgentieverordening: met het vaststellen van de urgentieverordening in 2025 wordt een aantal doelgroepen met voorrang gehuisvest in corporatiewoningen. Verwacht wordt dat dit gaat leiden tot meer spreiding van kwetsbare bewoners, omdat deze dan minder afhankelijk zijn van de woonruimte in particuliere huur. Dit past ook in de ambities van de Volkshuisvestingsvisie 2021: ongedeelde stad.
- Binnen de Vlietzone zijn meerdere plekken aangewezen waar vergroening mogelijk is. Komend jaar wordt onderzocht en met de wijk besproken hoe we dit aanpakken en welke keuzes dan moeten worden gemaakt. Boomspiegels worden vergroot waar dat kan. De Willem Lorestraat wordt vergroend met onder andere een aantal bomen.
- Er wordt verkend of er een werkgroep Groen kan worden opgezet, mogelijk met partners in de wijk.
- Er wordt onderzocht of er in 2025 een bomen- en struikenfeestdag georganiseerd kan worden, waarbij iedere inwoner van de Vlietzone een plant krijgt.
- Er komt een onderzoek naar wateroverlast bij extreem weer en klimaatadaptatie.
- Informatie over verduurzaming en het behoud en het vergroten van biodiversiteit wordt gedeeld met inwoners, partners en andere betrokkenen. Daar waar het de biodiversiteit bevordert, kunnen bewoners een aanvraag doen voor vleermuiskastjes of vogelhuisjes.
- De gemeente, Amaryllis en Omrin intensiveren de samenwerking op afval. Er wordt een experiment gestart met een spreekuur van afvalcoaches in de wijk.

- De proef met antigraffiti op de ondergrondse containers wordt uitgebreid. Samen met afvalcoaches zorgen dat meer inwoners een container adopteren.
- Netwerkcentrum De Klomp rijdt met mensen die geen vervoer hebben naar de milieustraat.
- In 2025 wordt gestart met het plaatsen van een grofvuilcontainer één keer per veertien dagen met begeleiding met de mogelijkheid tot omruil/ hergebruik van goederen.
- Bij bedrijven wordt een campagne gestart over het gebruik van duurzame materialen en bij controles wordt extra gelet op dumping van bedrijven.
- Er wordt verder onderzocht hoe kinderen en jongeren betrokken kunnen worden bij het opruimen en voorkomen van zwerfafval.
- Meedoen aan schoonmaakacties zoals Skjin Wetter en de Gouden Grijper.

Analyse en context

Waarde van een groene woonomgeving

Om goed te wonen, is een goede woning alleen niet voldoende. Een groene leefomgeving is belangrijk omdat het een positief effect heeft op de gezondheid en het welbevinden van mensen. Het nodigt uit tot bewegen, ontspannen, buiten zijn, elkaar ontmoeten. In de zomer zoeken mensen de koelte op. Als het hard regent is er minder wateroverlast. Meer groen en minder auto's zorgen voor een veiliger straat. Hiervoor zijn en worden de beleidskaders wonen, mobiliteit, biodiversiteit en water voor de hele gemeente opgesteld. Tegelijk wordt er gewerkt aan een Ontwikkelprogramma voor Leeuwarden Oost dat richting geeft aan de manier waarop de ruimtelijke structuur van deze wijken verbeterd kan worden. Deze kaders zijn ook van toepassing op de Vlietzone. Het Vliet is in het beleidskader biodiversiteit bijvoorbeeld aangewezen als beoogde ecologische verbinding. Ook zijn er de nodige opgaven wat betreft klimaatadaptatie. Deze nieuwe beleidskaders worden uitgewerkt in uitvoeringsprogramma's. In combinatie met het herinrichtingsplan voor het Vliet en – bij toekenning – de mogelijkheden die de Regio Deal biedt om een aantal opgaven voor Leeuwarden Oost en de Vlietzone naar voren te halen, biedt dit al wel richting.

Schoon en opgeruimd

Patatbakjes, sigarettenpeuken, kauwgomresten en folders. Veel inwoners van de Vlietzone ergeren zich aan zwerfafval. Ook gedumpt afval zoals huisraad en andere spullen bij de ondergrondse containers vormt een probleem, ook omdat kinderen er soms (mee) spelen. Hoewel uit de eerste evaluatie van Diftar blijkt dat op veel plekken de afvaloverlast afneemt, noemen inwoners dit onderwerp vaak. We willen dat signalen van zwerfafval en dumping worden gemeld en snel worden opgelost. Afval inleveren moet daarnaast betaalbaar en makkelijk te regelen zijn. Tot slot is ook ons doel dat inwoners (jong en oud) betrokken zijn bij het schoonhouden van de eigen leefomgeving.

Hoewel afval in de Vlietzone een ergernis is, speelt dit probleem ook in andere wijken, en soms daar meer dan in de Vlietzone. De gemeente zet in die wijken ook in op het terugdringen van afval. Soms door een experiment, bijvoorbeeld met de inzet van een buurtconciërge. Voor de Vlietzone houden we in de gaten of dit succesvol is en zo ja, of iets dergelijks op termijn ook in de Vlietzone ingezet kan worden.

Grotere woningen

De opdracht om in heel Leeuwarden meer woningen te bouwen zit besloten in het huidige woonbeleid, dat voor de hele stad geldt. In de komende tien jaar zullen dan ook nieuwe woningen toegevoegd worden in de Vlietzone. Er wordt gekeken naar de beschikbaarheid en variatie van doelgroepen per wijk. Wijkpartijen in de Vlietzone geven aan dat ze een goede mix van bewoners willen: jong, ouder, gezinnen, studenten, werkenden, gepensioneerden en mensen die zorg krijgen: iedereen moet zich thuis voelen in de Vlietzone.

Voor veel delen van de Vlietzone wordt ingezet op

het toevoegen van grotere woningen, omdat het aandeel kleine woningen erg hoog is. Aan dit doel wordt nu ook al gewerkt. Zo is het 'verkameren' van woningen niet toegestaan. De hele wijk valt onder de Opkoopbescherming, zodat bestaande koopwoningen (tot WOZ waarde 260.000 - 2024) niet zonder vergunning verhuurd mogen worden. Woningen moeten tenminste 65 vierkante meter (bruto vloeropperlakte) groot zijn. Zo zorgen we voor meer variatie in bewoning, meer ruimte en welzijn en minder (buren)overlast. En dat betekent waarschijnlijk ook minder verhuizingen van en naar de wijk.

Goede verhuurders

Kenmerkend voor de Vlietzone is het in verhouding grote aandeel particuliere verhuurders. Particuliere verhuur voorziet in de behoefte aan huisvesting voor starters en arbeidsmigranten. Maar er gaan ook dingen mis, zoals te hoge huren, overbewoning, verloedering van panden, het aantreffen van drugs in woningen of (vermoedens van) ondermijnende criminaliteit. Daar worden kwetsbare huurders het slachtoffer van, maar ook omwonenden ondervinden hier veel last van.
De gemeente pakt overlast en misstanden aan via verschillende instrumenten die zich richten op het pand, de bewoner (huurder, eigenaar), de verhuurder en door te sturen op de samenstelling van de woningvoorraad. Om nog meer toezicht te kunnen hebben op verhuur en goed verhuurderschap te garanderen, is de gemeente van plan om via een Verhuurdersverordening een verhuurdersvergunning verplicht te maken. Zo komt er meer toezicht op particuliere verhuurders en kunnen er strengere voorwaarden worden verbonden aan het verhuren van woonruimte. Met de invoer van een vergunningstelsel is er controle op verhuurders. Bijvoorbeeld met de zogeheten Bibob-toets, de wet bevordering integriteitsbeoordelingen door het openbaar bestuur. Deze wet geeft de mogelijkheid om de achtergrond van bedrijven en personen te screenen. Hiermee wordt dus getoetst of er risico is op bijvoorbeeld witwassen of andere criminaliteit via verhuur van woningen. Als de verhuurder niet door de Bibob-toetsing komt dan kan de verhuurvergunning aan hem worden geweigerd of kunnen er aanvullende voorwaarden in de vergunning worden opgenomen.

Welke juridische instrumenten kan de gemeente inzetten om overlast tegen te gaan?

Eén van de manieren waarop de gemeente kan sturen op leefbaarheid en veiligheid, is door het inzetten van het bestuurlijk juridisch instrumentarium dat voortvloeit uit wet- en regelgeving. Dat kan door directe toepassing van landelijke wet- en regelgeving, en door gemeentelijke verordeningen en beleidsregels. Hieronder volgt een overzicht.

De meeste instrumenten worden al gebruikt, behalve de Leegstandswet en de Rotterdamwet. Voor de Wet goed verhuurderschap geldt dat de verplichte onderdelen van deze wet door Leeuwarden worden toegepast (handhaving op de zeven algemene regels voor goed verhuurderschap en het instellen van een meld- en informatiepunt), en dat de onverplichte onderdelen, zoals een verhuurvergunning, nog niet is ingevoerd. De (nog) niet gebruikte wetten en instrumenten zijn in het kader van dit plan onderzocht om te bekijken of invoering zinvol is. De Leegstandswet biedt de mogelijkheid om langdurige leegstand tegen te gaan door verplicht huurders voor te dragen. Dat voegt hier weinig toe, gelet op de lage leegstand. De Rotterdamwet heeft hier vermoedelijk weinig meerwaarde omdat deze onvoldoende toepasbaar en effectief is. Het invoeren van een verhuurvergunning onder de Wet goed verhuurderschap biedt kansen. Het college is dan ook (zoals hierboven omschreven) voornemens voor te stellen deze in te voeren. Dit instrument kan specifiek voor de Vlietzone worden toegepast.

Wat	Doel
Huisvestingswet 2014 in combinatie met huisvestingsverordening opkoopbescherming	Woonruimte zo efficiënt mogelijk toewijzen. Woningzoekenden met weinig financiële mogelijkheden komen in aanmerking voor een passende woning. Opkoopbescherming is ingevoerd per 1 juli 2024.
Wet goed verhuurderschap	Goed verhuurderschap bevorderen. Ongewenst verhuurgedrag voorkomen of tegengaan.
Bestemmingsplannen/omgevingsplannen	Gebruik en bestemming van percelen. Bijvoorbeeld het tegengaan van woningsplitsing, verkamering of het omzetten van woningen naar zorgfuncties. Regels voor minimale grootte nieuwe woningen.
Wet Damocles (art. 13b Opiumwet): sluiting drugspanden op basis van handel, aanwezigheid (ingrediënten van) drugs, telen of bereiden.	Tegengaan drugs(handel) in of vanuit panden.
Art. 13b en 17 Woningwet (wet Victor): beheerovername (art. 13b) resp. sluiting (art. 17) verloederde woningen op basis van gevaar voor de gezondheid of de veiligheid of bedreiging van de leefbaarheid. Last onder dwangsom (artikel 5:25 Awb) om pand weer te laten voldoen aan de eisen op grond van het Besluit bouwen leefomgeving (Bbl).	Tegengaan verloedering van panden en/of tegengaan van achteruitgang in leefbaarheid.

Wet aanpak woonoverlast	Aanpak van overlast voor omwonenden. Drempel voor toepassing ligt hoog.
Leegstandswet en leegstandsverordening	Leegstand van woningen en bedrijfsgebouwen tegengaan.
Wet BIBOB	Preventief bestuursrechtelijk instrument, wordt ingezet als er verdenking is dat vergunning of subsidie wordt misbruikt voor criminele activiteiten.
Algemene Plaatselijke Verordening (APV)	Aanwijzingsbevoegdheid t.b.v. aanpak kwetsbare branches waarin mogelijk ondermijnende activiteiten plaatsvinden.
Diverse bevoegdheden vastgelegd in gemeentelijke regelgeving	Tegengaan van overlast en/of openbare orde verstoringen in en rondom woningen: drugs- en of wapenincidenten, jeugd(groepen), woonoverlast, verwarde personen. Zoals het aanwijzen van een veiligheidsrisicogebied of het instellen van cameratoezicht.
Wet bijzondere maatregelen grootstedelijke problematiek (Rotterdamwet – Wbmgp). Selectieve woningtoewijzing in bepaalde aangewezen gebieden (wooncomplexen, straten, buurten):	Aanpak van leefbaarheid- en veiligheidsproblematiek in gebieden die kampen met een opeenstapeling van problemen. Bevordering van gemengde wijken, tegengaan van segregatie.

Tabel: overzicht bestuurlijk juridisch instrumentarium

Wonen en zorg in de Vlietzone

In de Vlietzone wonen ook mensen die zorg of begeleiding nodig hebben. Dat gaat vaak (ongemerkt) goed, maar op sommige plekken is regelmatig sprake van (forse) overlast. De gemeente wil er samen met zorgaanbieders voor zorgen dat overlast voor omwonenden zo veel mogelijk beperkt wordt en dat mensen met een zorgvraag op een prettige manier en met de juiste begeleiding kunnen wonen.

Er zijn verschillende vormen van zorg. Dit varieert van mensen die zelfstandig wonen en begeleiding thuis krijgen (lichter of zwaarder) tot beschermd wonen met 24 uur per dag begeleiding. Het gaat om verschillende mensen: ouderen, jongeren, mensen met psychische of verslavingsproblemen. Soms betreft dit zorg waarvoor de gemeente verantwoordelijk is, soms valt het onder de verantwoordelijkheid van het zorgkantoor of forensische zorgaanbieders.

In de Vlietzone betreft het meestal mensen die zelfstandig wonen en thuis (= ambulant) ondersteuning krijgen. De aanwezigheid van in verhouding veel huurwoningen in particulier bezit speelt daar bij mee. Mensen die deze vorm van zorg/ondersteuning nodig hebben, komen over het algemeen makkelijker aan woonruimte in het bezit van particuliere eigenaren dan van een corporatie. Zorgaanbieders combineren dan vaak het bieden van ambulante ondersteuning met het bemiddelen naar/aanbieden van woonruimte. Omdat dit in juridische zin (huur)overeenkomsten zijn waarin de gemeente geen partij is, kan de gemeente hier niet op sturen. Voor het bieden van ambulante ondersteuning is geen bijzondere bestemming nodig in het bestemmingsplan; de gemeente kan dit dus niet beperken.

Het aantal personen in de Vlietzone dat ondersteuning ontvangt vanuit de Wmo is vanaf 2021 gedaald met

ongeveer 50% (van 230 in januari 2021 naar 117 cliënten in september 2024). We weten echter niet of het totaal aantal mensen dat zorg krijgt, is gestegen of gedaald. De gemeente heeft geen inzicht in cijfers van andere zorgwetten, zoals de Wet langdurige zorg (Wlz) en de Wet forensische zorg (Wfz). Door een wetswijziging is de afgelopen jaren zo'n 30% van de mensen overgegaan van de Wmo naar de Wlz.

Daar waar het gaat om zorg vanuit de Wmo stuurt de gemeente op kwaliteit van zorg en houdt contact met de zorgaanbieders, politie en handhaving over het voorkomen van overlast. Met aanbieder Strong ID zijn afspraken over hoe te handelen bij incidenten en door wie vastgelegd in een handelingskader. Daarnaast is Strong ID voor de buurt 24/7 bereikbaar met een telefoonnummer en is er 's nachts bewaking aanwezig. Er wordt gezocht naar een locatie buiten de Vlietzone.

Het Zorgkantoor gaat over de zorg vanuit de Wlz. De gemeente werkt samen met het Zorgkantoor en met de Wlz-zorgaanbieders om overlast zo veel mogelijk te voorkomen en om te kijken naar passende plekken voor de mensen die deze zorg nodig hebben. Het Zorgkantoor is een Matchpoint gestart met als doel een gecoördineerde plaatsing van complexe casuïstiek te bereiken. Hierbij wordt bij plaatsing ook de invloed op de omgeving meegewogen.

Wat wordt al gedaan?

- Het interventieteam Vlietzone (met daarin gemeente, politie, huurteam en buurtregisseur) gaat af op meldingen over overlast, illegale verbouwingen of pandgebruik, zorg en onveilige situaties.
- Woningsplitsing en illegale kamerverhuur wordt tegengegaan. Er wordt gehandhaafd op illegale splitsing van woningen, in de vorm van waarschuwingen of het opleggen van lasten onder dwangsom.
- Er is een meldpunt waar huurders meldingen kunnen indienen over verhuurders die de regels overtreden, hun panden niet onderhouden of intimiderend gedrag laten zien (Huurteam Leeuwarden).
- Er is een toezichthouder aangesteld voor het houden van toezicht op de opkoopbescherming en de Wet goed verhuurderschap.
- Verzoeken om het toevoegen van intramurale zorg, bijvoorbeeld door de bestemming van een pand met bestemming "wonen" te veranderen in "maatschappelijke bestemming" worden over het algemeen afgewezen.
- Een aantal ondergrondse containers is geadopteerd door buurtbewoners. Zij hebben een pas van Omrin. Ze houden de ruimte rondom de container schoon en geven door aan het wijkpanel als er graffiti op is gespoten. Het wijkpanel heeft deze containers voorzien van een antigraffiticoating. Na het eerste half jaar zijn deze containers nog steeds graffitivrij.
- Drie keer per week doet de gemeente handhavingsacties, zowel voor particulier als bedrijfsafval.
- Inwoners worden op allerlei manieren (onder andere via stickers en posters) geïnformeerd over kosten, containergebruik en afvalscheiding.
- Er is een spreekuur van afvalcoaches in Netwerkcentrum De Klomp.
- Op school wordt voorlichting gegeven over afval.
- In dbieb is informatie over afval voor anderstaligen.
- Er wordt onderzocht of de afvalcontainers bij speelplekken anders neergezet kunnen worden, waardoor kinderen veilig kunnen spelen.
- Kinderen ruimen via het wijkpanel onder het mom 'heitje voor een karweitje' zwerfafval op.
- Afvalcontainers op het Vliet zijn verfraaid door kunstenaars.
- Er zijn bomen geplant in de Vlietzone.
- Actie Steenbreek.
- Er zijn plannen ingediend bij de initiatieventafel, bijvoorbeeld voor het opstarten van een wijktuin naast het stadsklooster Jabixshuis (zie ook het hoofdstuk Bruisende buurt)
- Bewoners kunnen gebruik maken van subsidieregels

voor vergroening en voor het aanschaffen van een regenton.

- Vanwege een verschuiving van cliënten met een Wmo-indicatie naar een Wlz-indicatie is overleg gestart met het Zorgkantoor om het Zorgkantoor mede-verantwoordelijk te maken voor het gevolg van de aanwezigheid van Wlz-cliënten in de omgeving. Dit wordt dan meegenomen in de contractgesprekken met de door het Zorgkantoor gecontracteerde zorgaanbieders.
- Het Zorgkantoor is een Matchpoint gestart met als doel een gecoördineerde plaatsing van complexe casuïstiek te bereiken. Hierbij wordt bij plaatsing ook de invloed op de omgeving meegewogen.
- Door zorgkantoor, gemeente en Strong ID is onderzoek gedaan naar de mogelijkheden om buiten de Vlietzone een locatie te vinden. Dit heeft nog niet tot een uitkomst geleid.
- De gemeente heeft goed contact met de partijen die betrokken zijn bij de bestrijding en aanpak van overlast waarbij sprake is van een betrokken zorgaanbieder, politie en het team Handhaving van de gemeente Leeuwarden. De genoemde partijen hebben afspraken gemaakt over hoe zij handelen bij incidenten en overlast. Met Strong ID is een handelingskader opgesteld waarin afspraken staan over hoe te handelen en door wie bij incidenten. Daarnaast is SID voor de buurt 24/7 bereikbaar met een telefoonnummer en is er 's nachts bewaking aanwezig.

Overigens constateren we dat niet alle mogelijkheden met betrekking tot (het voorkomen of ophalen van) afval bekend zijn bij inwoners en wijkorganisaties. En dat onduidelijk is of gemaakte afspraken altijd worden nagekomen. Dit betekent dat de communicatie hierover beter kan en dat we blijven toezien op het nakomen van gemaakte afspraken.

5. Veilig wonen in de Vlietzone

Onze ambitie: Bewoners voelen zich veilig in de wijk. Ouders laten kun kinderen met een gerust hart in de speeltuin spelen. Jongeren groeien op in een veilige wijk waar ze niet in aanraking komen met of verleid worden tot criminaliteit. Er is geen overlast van drugscriminaliteit.

Doelen over 10 jaar

- De Vlietzone is een veilige wijk. De VPI-score is gestegen naar minimaal een 6. Op de Leefbaarometer scoren de buurten van de Vlietzone positief ten opzichte van het gemiddelde van Nederland.

Doelen over 5 jaar

- De Vlietzone is veiliger geworden. De VPI-score is gestegen naar minimaal een 5,5. Op de Leefbaarometer laten de buurten van de Vlietzone een stijging zien in de richting van het gemiddelde van Nederland.

Inspanningen de komende 2 jaar

- De komende jaren wordt de samenwerking in de aanpak van ondermijning tussen gemeente, politie en partners verder versterkt. Zo wordt intensiever ingezet op publiek-private samenwerking in de vastgoed- en horecabranche. Ook verkennen/onderzoeken we de oprichting van een integrale ondermijningsbrigade.
- Een bredere en intensievere toepassing van de Wet Bibob door een gemeentelijk Bibob-Bureau op te zetten en de huidige beleidsregels actualiseren. Hiermee kan de Wet Bibob ook worden ingezet bij subsidies, aanbestedingen, omgevingsvergunningen en vastgoedtransacties. Het aantal onderzoeken wordt geïntensiveerd.
- De APV wordt 'ondermijningsproof' gemaakt door deze aan te vullen met zogenoemde 'ondermijningsartikelen', zoals de mogelijkheid voor het opleggen van een pandgebonden vergunningsplicht (bijvoorbeeld op panden waaruit vaak overlast is ontstaan en/of sprake is van verloedering) en de mogelijkheid voor het invoeren van een branche-specifieke vergunningsplicht (bijvoorbeeld voor een speciale branche in een bepaald gebied waarover signalen van ondermijning bestaan).
- Uitvoeren van gerichte acties en bestuurlijke controles. Controles van verdachte panden en bedrijven. Bij hotspots: regelmatige controles in risicogebieden en sectoren, bijvoorbeeld op bedrijventerreinen.
- Inzetten op tegengaan van spookbewoning. Door woningen te controleren die mogelijk leegstaan (niemand ingeschreven in de Basisregistratie Personen (BRP) en mogelijk voor criminele doeleinden worden gebruikt. Met als doel de woning zo snel mogelijk legaal bewoonbaar te maken en conform bestemmingsplan.
- Organiseren van informatieavonden en workshops over het herkennen van ondermijning en de mogelijke gevolgen van ondermijning voor de gemeenschap en bedrijven.
- Voorlichting door flyers, posters en digitale campagnes.
- Versterken van de lokale economie door het stimuleren van legale en duurzame economische initiatieven voor betrouwbare ondernemers. Een sterke economie biedt meer weerstand tegen ondermijning.
- Bieden van financiële en juridische hulp voor ondernemers om te voorkomen dat in geldproblemen verkerende ondernemers door criminelen worden benaderd.
- Het Openbaar Ministerie wil haar justitiële wijkfunctie in Vlietzone (en andere wijken) verder versterken. Bijvoorbeeld door het creeëren van zogenoemde "fastlanes" waardoor zaken uit deze wijken sneller worden behandeld.
- De kennis van professionals over vroegsignalering en (vergroten van) weerbaarheid van jongeren wordt verder vergroot.

- Inzet op tegengaan van digitale criminaliteit. Zowel door jongeren meer weerbaar te maken als door professionals nog meer aansluiting te laten maken bij deze leefwereld.

Analyse en context

Handhaving

De reguliere handhaving in de Vlietzone richt zich op illegaal gebruik van de openbare ruimte, drugsoverlast/straatdealers, overlast van verwarde personen, overlast van dak- en thuislozen, parkeerproblematiek, afvalproblematiek, hondenoverlast en jeugdoverlast. Toezichthouders zijn meer zichtbaar op straat. Straatcoaches, zichtbaar en aanspreekbaar in de wijk, signaleren problemen/overlast op tijd en gaan die snel tegen. Daar hoort ook bij dat zij problemen met jeugd sneller doorspelen naar de ouders/verzorgers en naar ketenpartners. Omdat de Vlietzone is aangewezen als veiligheidsrisicogebied kan er preventief worden gefouilleerd om wapenbezit tegen te gaan en te voorkomen. Ook is er cameratoezicht om criminaliteit en overlast op specifieke plekken te voorkomen. Dit is onlangs verlengd.

Hotspots Handhaving in de Vlietzone

Jeugd: Vijverpark, Jacob van akenstraat (voetbalkooi), directe omgeving Strong ID, Bennerpark
Afval: Door de hele wijk, voornamelijk bij de ondergrondse containers, bijzet en grofvuil.
Dak- en thuislozen/verwarde personen: Vijverpark, De Drift,.
Parkeren: Noord en Zuidvliet parkeren buiten de vakken in de avonduren. Blauwe zone rondom de bedrijven tijdens kantooruren. Op de stoepen parkeren bij de Oosterse winkels in de buurt.
Honden: Vijverpark, De Drift.
Drugs/straatdealers: Cambuurstraat, Willem Loréstraat, Vijverpark, De Drift, Trompstraat.
Illegaal gebruik van de openbare ruimte door bijvoorbeeld het plaatsen van trampolines of opblaasbare zwembaden.

Ondermijning

Veilig wonen in de wijk betekent onder meer dat er voor ondermijnende criminaliteit geen plek is. Ondermijning is een groeiend probleem, denk aan de criminele netwerken die actief zijn rond drugshandel, mensenhandel en in vastgoed. De aanpak hiervan vraagt steeds meer aandacht. Dit soort criminaliteit en overlast is van invloed op het veiligheidsgevoel van inwoners en tast de fundamenten van de rechtsstaat aan. Ondermijning kan niet helemaal worden uitbannen, maar wel kunnen we aan mensen perspectief bieden en grenzen stellen. Preventie en repressie gaan daarbij hand in hand. Het doel is criminele netwerken en infrastructuren te ontmantelen, het crimineel verdienmodel minder aantrekkelijk te maken en bewustwording van bewoners en ondernemers te bevorderen. Het is belangrijk dat jongeren niet in de criminaliteit belanden en/of ze hier uit te halen. Evenals het vergroten van de sociale samenhang in de wijk. Zie hiervoor ook het hoofdstuk Bruisende buurt.

De afgelopen jaren heeft het thema ondermijnende criminaliteit een steeds grotere rol gekregen op zowel de nationale, regionale als lokale agenda. Vanuit het gemeentelijk coalitieakkoord 2022-2026 en de Midterm Review zijn extra middelen en formatie beschikbaar om ondermijning aan te pakken. Als wensen heeft de gemeente gesteld om 1) meer aan de voorkant van de bestrijding van ondermijnende criminaliteit te willen komen, 2) te bouwen aan een weerbare gemeentelijke organisatie en samenleving en 3) de bestuurlijke maatregelen voor ondermijning te intensiveren in zowel preventieve als repressieve zin. In de Veiligheidsagenda 2023-2026 en het uitvoeringsprogramma 2023-2026 worden de ambities uitgewerkt in bijvoorbeeld het uitbreiden van de inzet van de Wet Bibob (integriteitsonderzoek) en het intensiveren van integrale controles om illegale activiteiten tegen te gaan. Binnen de aanpak van ondermijning hebben thema's als drugscriminaliteit, aanpak van misstanden in de vastgoed en vastgoedfraude, en de aanpak van misstanden in de zorg voorrang. De aanpak is verbonden met het Nationaal Programma Leefbaarheid en Veiligheid en

het programma Preventie met Gezag. Het is belangrijk om ondermijning gezamenlijk aan te pakken. In 2024 is het Plan van Aanpak Ondermijning gemeentebreed vastgesteld, deze wordt ook in de Vlietzone uitgevoerd.

Jongeren

Het voorkomen dat jongeren in de criminaliteit belanden en/of hen uit de criminaliteit halen, is een proces van lange adem. Leeuwarden heeft vanaf 2022 hiervoor extra middelen van het Rijk via het programma Preventie met Gezag. Kenmerkend voor deze intensievere samenwerking tussen partners (gemeente Leeuwarden, jongerenwerk, sociale wijkteams, politie, OM, (jeugd) reclassering, Regiecentrum Bescherming & Veiligheid, Stichting Halt, RIEC Noord-Nederland, Raad voor de Kinderbescherming en het Zorg- en Veiligheidshuis Fryslân) is meer informatie-uitwisseling en vroeg-signalering. Er wordt gewerkt aan zowel het bieden van kansen en perspectieven als begrenzing.

Onderdeel hiervan is extra inzet van jongerenwerk en straatcoaches in heel Leeuwarden Oost en dus ook de Vlietzone, het programma KansRijk en Cambuur verbindt. Ook is een leerlijn Weerbaar Jeugd gestart door het RIEC, die op scholen en via andere organisaties ouders en kinderen informeert. Om te voorkomen dat jongeren verder afglijden in de criminaliteit is er extra inzet van Halt, straatcoaches, sociaal werkers en politie en de jeugdreclassering. Om ervoor te zorgen dat jongeren niet opnieuw in de criminaliteit komen, zijn er intensieve reclasseringstrajecten en een intensieve terugkeer (reïntegratie) na een gevangenisstraf.

Wat wordt al gedaan?

- Er is integrale afstemming en samenwerking op het gebied van ondermijning, zoals intensieve samenwerking met het Regionale Informatie- en Expertisecentra (RIEC) ondermijning.
- Het programma Preventie met Gezag zet in op het voorkomen dat jongeren in de criminaliteit raken en een goede re-integratie van jongeren die in aanraking zijn gekomen met criminaliteit.
- Inzet van bestuurlijk juridisch instrumentarium bij het aanpak van onveiligheid rondom panden.
- Om bewustwording van ondermijning te vergroten wordt voorlichting gegeven aan Keurmerk Veilig Ondernemen (KVO), worden voorlichtingscampagne over geldezels gegeven, zijn er campagnes over anoniem melden via Meld Misdaad Anoniem. Er zijn bewustwordingssessies voor het de gemeentelijke organisatie en partners, zoals woningbouwcorporaties.
- (Integrale) controles worden uitgevoerd.

BUURTHUIS
„WELGELEGEN"

6. Monitoring

Het is van belang om te weten of de inspanningen leiden tot het resultaat dat we voor ogen hebben. Zo weten we of we op het goede spoor zitten en kunnen we op tijd bijsturen. Het overkoepelende doel is: fijn en veilig wonen in een bruisende buurt, met vertrouwen in elkaar en in de gemeente. Deze doelen zijn verder uitgewerkt in dit plan en er zijn acties aan verbonden.

Hiervoor willen we met name de Leefbaarometer en de Veiligheidsprestatie-index (VPI) blijven gebruiken. Beide zijn bestaande (landelijke) instrumenten. De Leefbaarometer geeft online informatie over de leefbaarheid in buurten en wijken. Dat gebeurt aan de hand van een aantal kenmerken van de woonomgeving: woningvoorraad, fysieke leefomgeving, voorzieningen, sociale samenhang en overlast & onveiligheid. De VPI is een algemeen rapportcijfer per wijk. Het wordt opgebouwd uit objectieve politiecijfers (geregistreerde incidenten) en subjectieve belevingscijfers uit inwonersenquêtes: daar worden ervaringen gemeten op elf onderdelen. Het voordeel van de Leefbaarometer en de VPI is dat ze uitstijgen boven losse interventies en dus een overkoepelend beeld geven van de ervaren leefbaarheid en veiligheid. Daarnaast maken we waar mogelijk gebruik van gegevens en kennis van partners zoals Omrin, corporaties en Amaryllis.

De score van de VPI varieerde de afgelopen jaren tussen een 5,1 en een 4,0 (score 2023).
Op de Leefbaarometer scoren de vier buurten verschillend ten opzichte van het gemiddelde van Nederland op algemene leefbaarheid, waarbij het Molenpad hoger scoort. Wanneer wordt ingezoomd op het onderdeel onveiligheid en overlast scoren alle vier de buurten lager dan het landelijk gemiddelde.

Deze cijfers geven een beeld, maar zeggen niet alles. Zo kan één incident een groot geval van onveiligheid geven of spelen er factoren in de leefbaarheid die niet zijn meegenomen in de meetinstrumenten. Ook kan het aantal meldingen eerst toenemen als er meer betrokkenheid ontstaat in de wijk, of juist afnemen als mensen denken dat melden niet helpt. Bovendien geeft de VPI een beeld op wijkniveau, in dit geval Oud Oost, en niet specifiek de Vlietzone. Dat komt doordat de reacties per buurt te laag waren om daar op te kunnen inzoomen. In 2024 is het aantal uitgezette vragenlijsten in Oud Oost verhoogd met vijfhonderd, waarmee de reacties ook in de Vlietzone naar verwachting zodanig hoger worden dat wel ingezoomd kan worden op de Vlietzone.

Daarnaast zal er aanvullend kwalitatief onderzoek gedaan worden, door op vaste momenten met een steekproef van geselecteerde inwoners en van wijkorganisaties te horen hoe zij de veiligheid en leefbaarheid ervaren. Hiervoor willen we gebruik gaan maken van het Kennisnetwerk Leeuwarden Oost, waarin verschillende onderzoeks- en onderwijsorganisaties vertegenwoordigd zijn. Zij zetten zich in op het betrekken van inwoners bij het evalueren van de aanpak. In het eerste kwartaal van 2025 doen we een nul-meting met deze werkwijze, in aanvulling op de cijfers en inzichten vanuit de VPI en de Leefbaarometer van de afgelopen jaren. Vervolgens herhalen we deze meting jaarlijks. Doel is dat zowel uit de cijfers van VPI en Leefbaarometer als uit het aanvullende onderzoek blijkt dat de leefbaarheid en veiligheid toenemen.
Wat betreft de VPI is de ambitie om minimaal een voldoende te gaan scoren. De Leefbaarometer kan relatieve verbetering in beeld brengen ten opzichte van andere wijken en het gemiddelde van Nederland.

KPI's

Score op de VPI

- De score op de VPI is in 2029 minimaal een 5,5.
- De score op de VPI is in 2034 minimaal een 6.

Score op de Leefbaarometer

- In 2029 laten de buurten van de Vlietzone een stijging zien in de richting van het gemiddelde van Nederland.
- In 2034 scoren de buurten van de Vlietzone positief ten opzichte van het gemiddelde van Nederland.

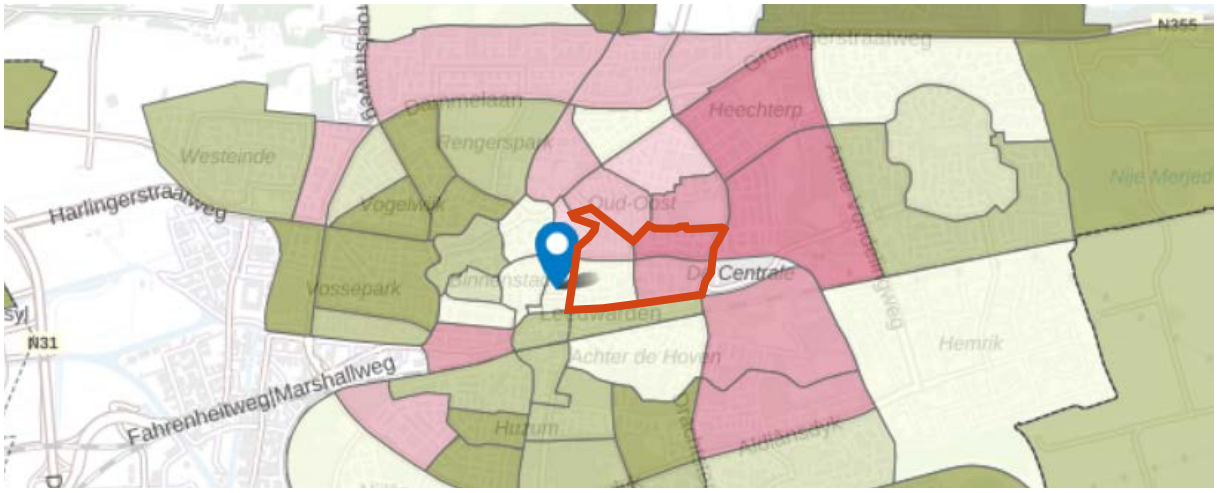
Bovengenoemde scores worden geduid door middel van het aanvullend kwalitatief onderzoek.
Bij positieve voortgang van de uitvoering van dit Plan van Aanpak zal evaluatie na 2027 plaatsvinden via de jaarlijkse P&C-cyclus.

Wat	Wanneer
Vaststellen hernieuwd Plan van Aanpak Vlietzone	Q4 2024
0-meting aanvullend kwalitatief onderzoek	Q1 2025
VPI 2025	Q3 2025
1-meting aanvullend kwalitatief onderzoek + evaluatie Plan van Aanpak	Q1 2026
VPI 2026	Q3 2026
2-meting aanvullend kwalitatief onderzoek + evaluatie Plan van Aanpak	Q1 2027

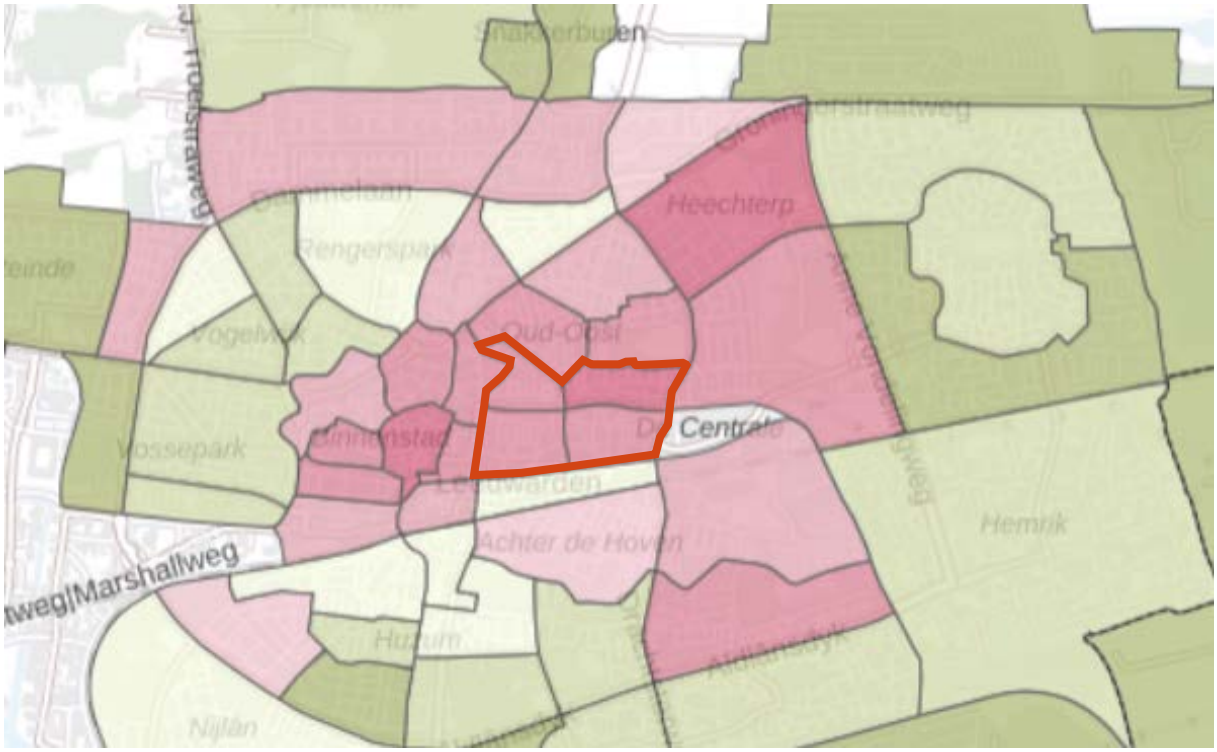
Tabel: planning monitoring

Bijlage I: cijfers Veiligheidsprestatie-index en Leefbaarometer

Onderstaand een aantal kaartjes en tabellen met gegevens over de Vlietzone en andere buurten en wijken in Leeuwarden.

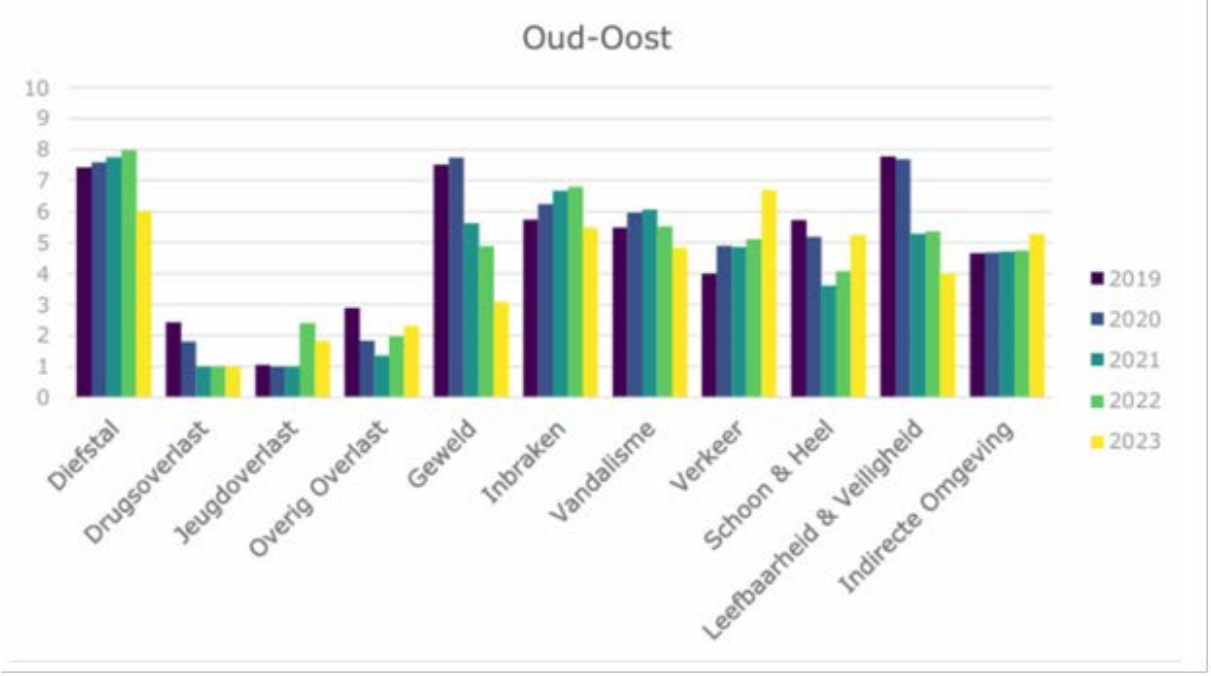

Figuur 1: Leefbaarometer: afwijking t.o.v. de gemiddelde score in Nederland op onderwerpen woningvoorraad, fysieke leefomgeving, voorzieningen, sociale samenhang en overlast & onveiligheid. Hoe roder, hoe groter de negatieve afwijking t.o.v. het gemiddelde. Hoe groener, hoe groter de positieve afwijking t.o.v. het gemiddelde. (oranje omlijning is Vlietzone)

Figuur 2: Leefbaarometer: afwijking t.o.v. de gemiddelde score in Nederland op het onderdeel overlast & onveiligheid. Hoe roder, hoe groter de negatieve afwijking t.o.v. het gemiddelde. Hoe groener, hoe groter de positieve afwijking t.o.v. het gemiddelde. (oranje omlijning is Vlietzone)

	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Oud-Oost	4,85	4,80	5,10	4,81	4,39	4,53	**4,00**

Figuur 3: Scores Veiligheidsprestatie-index van 2017 t/m 2023. De VPI combineert politiecijfers met de uitkomsten van de inwonersenquête.

Bijlage II: planning 2025

Wat	Wanneer	Door wie	Bijzonderheden
0-meting aanvullend kwalitatief onderzoek	Q1 2025	Gemeente en Leeuwarden Oost	
Uitvoering kleinschalige, pleksgewijze ingrepen aan het Vliet (fietsparkeren, plantvakken, aanpassen uitritten)	Vanaf Q1 2025	Gemeente Keuzes ter plekke in overleg met wijkvertegenwoordiging	Volgens de uitwerking motie Vliet allee
Gemeente is wekelijks fysiek aanwezig op een plek in de Vlietzone	Vanaf Q1 2025	Gemeente	
Inzet op tegengaan afval: afvalcoaches, proef grofvuilcontainer, controles, bewustwording, informatieverstrekking	Vanaf Q1 2025	Gemeente en partners in de wijk en Omrin	
Diverse activiteiten t.b.v. bewustwording ondermijning	Vanaf Q1 2025	Gemeente en partners	
Verkenning oprichten werkgroep groen	Q1/2 2025	Gemeente en partners in de wijk	
Tienskip in de wijk	Vóór de zomer 2025	Tienskip samen met scholen en gemeente	
Voorstel invoeren verhuurvergunning inclusief inrichten implementatie	Q2 2025	Gemeente	Na datum invoering half jaar overgangstermijn voor huidige verhuurders
Verkenning mogelijkheden voor stimuleren ondernemerschap, actieve plint Vliet, functiemix Vliet	Vanaf Q2 2025	Gemeente samen met ondernemersvereniging Vlietzone en buurtregisseur	Realisatie mogelijkheden afhankelijk van toekenning Regio Deal (febr 2025)
Opknappen speelplekken	Vanaf Q2 2025	Gemeente	
Uitwerken scenario's grondige herinrichting Vliet + voorleggen keuze	Q3 2025	Gemeente Uitwerking scenario's samen met wijkvertegenwoordiging	Dekking in grote mate afhankelijk van toekenning Regio Deal (febr 2025)

Bomen- en struikenfeestdag waarbij iedere bewoner een plant krijgt	Q3/4 2025	Gemeente	
Vergroten toepassingsbereik Bibob	Q4 2024	Gemeente	
Periodieke terugkoppeling aan inwoners over stand van zaken uitvoering plan	Jaarlijks, koppelen aan kwalitatieve monitoring	Gemeente	
Visie op maatschappelijk vastgoed		Gemeente	Van belang voor mogelijkheden verdere ontwikkeling buurthuis Welgelegen en andere buurthuizen

Bijlage III: input uit buurtbijeenkomsten

Algemeen

Er zijn vier buurtbijeenkomsten georganiseerd in de buurten Welgelegen, Molenpad, Zeeheldenbuurt en Indische buurt. Twee overdag en twee 's avonds. Totale opkomst ongeveer veertig tot vijftig personen. Tijdens de bijeenkomsten zijn de voorgenomen plannen gepresenteerd en is aan de aanwezigen gevraagd naar hun reactie: wat werkt wel, wat werkt niet, wat ontbreekt er? Welke aandachtspunten willen ze meegeven?

Wat in algemene zin naar voren kwam:

- De vier bijeenkomsten verschilden erg van elkaar wat betreft opkomst en sfeer. De ene keer ontstond er vooral een groepsgesprek, de andere keer werd sneller in kleine groepjes uiteen gegaan. Soms werden er veel verschillende onderwerpen genoemd, andere keren spitste het zich voornamelijk toe op één of twee thema's.
- Sommigen waardeerden het om op deze manier reactie te kunnen geven. Anderen gaven aan er geen vertrouwen in te hebben dat er nu wel iets zou veranderen; "we hebben hier al zo vaak gezeten, het helpt niks".
- Sommigen zeggen dat ze in het ghetto wonen. Anderen geven aan het eigenlijk best naar hun zin te hebben. Sommigen spreken over de buurt als geheel, anderen kijken met name naar hun directe buren.
- Er is behoefte aan regelmatige communicatie over de acties van de gemeente en hoe het loopt: terugkoppelen wat de resultaten zijn.
- Ergernissen over afval zijn veel genoemd. Tegelijkertijd zegt een aantal inwoners wel verbetering te zien ten opzichte van eerder.
- Ook werden er mooie vergezichten geschetst van een groen Vliet met bruggetjes over het water, een groene wijk door een actief bewonersbedrijf en veel gezelligheid aan 't Vliet.

Reacties per thema (samengevat)

Thema vertrouwen

Reactie en wensen	Wens kan worden uitgevoerd binnen PvA	Wens moet eerst verder worden verkend	Wens wordt niet meegenomen
Belangrijk onderwerp, maar weinig vertrouwen in de overheid.	Ja, hoofdstuk vertrouwen		
We horen nooit iets terug op meldingen.	Ja, hoofdstuk vertrouwen		Soms kan er niet worden teruggekoppeld vanwege privacy of doordat anoniem wordt gemeld

Thema vertrouwen (vervolg)

Niet alle cliënten van zorgaanbieders zorgen voor overlast; zij zijn ook onze buren.	Ja, hoofdstuk fijn wonen		
Je wil je gehoord en gezien voelen.	Ja, hoofdstuk vertrouwen		
Regelmatige terugkoppeling stand van zaken uitvoering plan, evt gecombineerd met aanwezigheid wethouder.	Ja, hoofdstuk monitoring + vertrouwen		
Zichtbaarheid van inzet: handhaving loopt door wijk, communicatie via wijkkrant op regelmatige basis.	Ja, hoofdstuk vertrouwen		
Aanwezigheid in de wijk niet alleen overdag maar ook 's avonds of in het weekend.		Gebeurt deels al. Verkenning naar verdere mogelijkheden	
0-meting situatie en ijkmoment/tussenevaluatie met de buurt.	Ja, hoofdstuk monitoring		

Thema bruisende buurt

Reactie en wensen	Wens kan worden uitgevoerd binnen PvA	Wens moet eerst verder worden verkend	Wens wordt niet meegenomen
Water terug in het Vliet kan wel; grond is niet zo vervuild.		Mate van vervuiling is onderdeel onderzoek herinrichting.	Begrensd door scope voor herinrichting Vliet
Proeftekening maken van water, verkeersstromen, parkeerbehoefte etc aan het Vliet.	Analyse verkeer en parkeren zit grotendeels in hoofdstuk fijn wonen		
Vliet met water en electrobootjes, verhoogde rotondes (water er onderdoor), bruggetjes, beleefplekken.			Omvang valt nu buiten scope herinrichting.
Economische bedrijvigheid vooral op het eerste deel van het Vliet ondersteunen en stimuleren.	Ja, hoofdstuk bruisende buurt (en afhankelijk van toekenning Regio Deal)		

Thema bruisende buurt (vervolg)

Parkeerplaatsen vervangen door groen (laagstaand) zodat er beter zicht komt.	Ja, hoofdstuk bruisende buurt + kleinschalige ingrepen Vliet		
Blijf bewoners betrekken bij de plannen.	Ja, hoofdstuk vertrouwen + monitoring		
Betrek studentenverenigingen.		Verkennen	
Buurthuis Molenpad weer open en wijkteam er in.		Aanpak buurthuizen: afhankelijk van visie op maatschappelijk vastgoed (in ontwikkeling).	
Betaalde beheerder (iemand uit de buurt) bij Welgelegen.		Aanpak buurthuizen: afhankelijk van visie op maatschappelijk vastgoed (in ontwikkeling).	
Pand heroine-unit ombouwen tot kringloopwinkel.			Niet aan de orde
Plek voor jongeren in de wijk, naar voorbeeld Harlingen.		Verkennen of en hoe groot de behoefte is en hoe het er evt uit zou moeten zien.	
Ideeën voor activiteiten: garagesale, Nacht van Leeuwarden, jaarmarkt, meer buurtfeesten, workshops, weggeefmarkt.		Verkennen wie dit mee wil ontwikkelen (kan gemeente niet alleen).	
Ouderbijeenkomst van school in het buurthuis en andersom.		Is aan buurthuis en school om te verkennen.	

Thema fijn wonen

Reactie en wensen	Wens kan worden uitgevoerd binnen PvA	Wens moet eerst verder worden verkend	Wens wordt niet meegenomen
Afval: voorkomen is beter dan genezen. Dump voorkomen helpt meer dan achteraf opruimen. Cameratoezicht, meer handhaven.	Zie hoofdstuk fijn wonen		Cameratoezicht op afval niet toegestaan.

Thema fijn wonen (vervolg)

Interventieteam: mooi dat het er is, dat weet niet iedereen: communiceren (bijv in wijkkrant plaatsen).	Ja, hoofdstuk vertrouwen en fijn wonen		
Bedrijven controleren op afvaldumping is een goed idee, wel scepsis of het werkt.	Ja, hoofdstuk fijn wonen		
Mensen weten niet op welke manieren ze afval (gratis) kunnen laten ophalen. Ze lezen de wijkkrant niet.	Ja, hoofdstuk fijn wonen		
Verkeerssituatie Vliet: straat wordt 's avonds gebruikt als racebaan. Slecht zicht bij uitritten.	Ja, hoofdstuk bruisende buurt (kleinschalige aanpassingen)	Grote herinrichting Vliet afhankelijk van Regio Deal	
Fijn wonen gun ik ook aan mensen met een zorgvraag.	Ja, hoofdstuk fijn wonen		
Een buurtconciërge voor de Vlietzone.			Nee, voorstel om proef te starten in andere wijk
Informatieborden bij containers. Bemensing met kar bij grofvuilcontainer; meteen grof vuil ophalen bij mensen zonder vervoer.	Ja, hoofdstuk fijn wonen		
Gratis grijpers beschikbaar stellen om drempel te verlagen. Verzamelpunt maken voor plastic of blik.	Grijpers kunnen al gratis worden uitgereikt		
Klimaataanpassing: bijv subsidiëren van het maken van vogeltrekplaatsen op platte daken.		Vraagt verdere verkenning naar behoefte en middelen	
Meer containers beschilderen. Uitbreiden antigraffiti proef.	Ja, hoofdstuk fijn wonen		
Geveltuinen stimuleren.	Ja, gebeurt al		
Handhaving op snelheid Vliet: flitspaal?		Afhankelijk van mate van herinrichting Vliet	

Thema veilig wonen

Reactie en wensen	Wens kan worden uitgevoerd binnen PvA	Wens moet eerst verder worden verkend	Wens wordt niet meegenomen
Blij met aandacht voor en controle van verdachte panden en bedrijven.	Ja, hoofdstuk veilig wonen		
Er wordt vaak hard gereden op het Vliet, kan dat worden aangepakt?	Kleine aanpassingen verkeersveiligheid conform hoofdstuk fijn wonen	Grote herinrichting Vliet afhankelijk van Regio Deal	
Bewoners zijn de ogen en oren van de wijk, dus belangrijk hen te betrekken bij tegengaan criminaliteit.	Ja, hoofdstuk veilig wonen + monitoring		
Huisjesmelkers aanpakken.	Ja, hoofdstuk fijn wonen en veilig wonen		
Daadwerkelijk handhaven op meldingen en terugkoppeling geven als er een melding is gedaan. Resultaten delen.	Ja, hoofdstuk vertrouwen en veilig wonen		Terugkoppeling afhankelijk van wat mag vanuit privacy
Mensen beschermen die in de panden wonen waar ondermijning is.	Ja, hoofdstuk veilig wonen		
Meer verlichting, bijv op hondenspeelveld.		Context verder verkennen	
Verbieden van huisjesmelkersverhuur en zorgconstructie. Verbieden van sommige specifieke zorgaanbieders.	Voorstel invoeren verhuurdersvergunning		Verbieden zorgaanbieders meestal niet mogelijk. Verbieden koppelbeding niet mogelijk.
Spreekuur Amaryllis, gemeente, wijkagent, huurteam.		Wordt al verkend	
Meer politie en handhaving.	Inzet in Vlietzone is al meer dan elders		

Gemeente Leeuwarden